

POESII POPULARE

DIN

TRANSILVANIA

De la lume adunate
Și înapoi iar lumii date.

LIGEI

PENTRU

UNITATEA CULTURALĂ A ROMÂNILOR

INCHIN

ACEASTĂ COLECȚIUNE

SUMAR

Capit.	Pagina.
Prefața	VII—LXIX
I. Doina.	3—4
II. Iubire :	
A. Dragoste.	7—46
B. Drăguții certăți	47—83
C. Iubirea de familie. . . .	85—98
III. Străinătatea	99—119
IV. Cătănia	123—158
V. Codrul	161—169
VI. Strigături, glume :	
A. Despre căsătorie.	173—194
B. Contra uritului	195—204
C. Varia.	207—230
VII. Colinde	233—257
VIII. Cântece bătrânesci	266—347
IX. Diverse	351—393
X. Schițe :	
Fărtat-surată	397—412
Ungurul în cântec. poporului.	413—427
XI. Ghicitori	429—439
Note	442—487
Aprecieri anticipate.	489—511

PREFAȚA

Am călătorit des prin Transilvania și mi-am dat osteneala să cunosc țara, să cunosc mai cu osebire oamenii.

Cu cât i-am cunoscut, cu atât am iubit mai mult pe Români d'acolo și, ca urmare, am întreprins și continuat, în curs de ani, în Țiarele la care scriam, o propagandă de toată Țiua pentru Români din Transilvania.

Rubrica *De peste munți* n'a lipsit o singură Ți din acele Țiare și ea conținea, fie descrierea suferințelor și nedreptăților ce îndurau frații de dincolo, fie îndemnul către Români din regat d'a înnoda relații mai dese cu cei de dincolo și

a da expresiune fățiș, și cu ori-ce ocasiune, simțimentului de solidaritate, care trebuie să unească într'una pe Români de pretutindenă, acum, cel puțin moralmente.

Eram p'atunci dintre cei puțini și cu un eco restrins.

Acum însă, mai cu osebire de la înființarea Ligei pentru unitatea culturală a Românilor, propaganda se face de noi toți; diarele desvêlesc un zel laudabil întru a demasca nedreptățile ce se fac fraților noștri de peste munți; studenții țin mari întruniri pretutindenă, și toți, pe față, ne manifestăm simpatiele pentru frații cei nedreptățiți.

E o întrecere.

Simțimentul solidarității naționale e viu. Suferim toți de suferințele fraților noștri și luăm parte la lupta lor cu inima deschisă și cu speranța, pot dice cu credința că suferințele vor înceta, că soarele românismului va străluci mândru și peste acele țeri, unde sila se trudesce

a-l întuneca, voind să facă pe Români a nu mai fi Români.

Când dar, în țară, situațiunea Românilor de peste munți e bine cunoscută și se propagă prin toate căile solidaritatea; când, afară din țară, simpatii calde se arată apăsătorilor prin organele cele mai reputate ale presei europene; când oameni politici din cei mai eminenți iaș notă cu simpatia de dreptele reclamațiuni și revindicări ale Românilor apăsători de sub coroana S-tului Ștefan; când — cu alte cuvinte — în lumea apusană se produce acum, în favoarea Românilor de peste munți, ceea ce s'a produs pentru noi în anii 1848—1857, adică cestiunea lor să pune la ordinea zilei a preocupărilor opiniunii publice europene, e de datoriu noastră d'a lucra, spre a face cunoscut pe acei frați nu numai politicesce, ci în întregime, adecă și așa cum sunt în a lor intimitate, în viața lor de toată ziua, în cugetările, în aspirațiunile lor.

Acesta e scopul tipăririi colecțiunii de față.

Maî e și alt motiv.

Eminentul filolog, istoric și folklorist, d. B. P. Hăsdëu, podoaba scoalei, a penei și a literaturii române, cerându-mi manuscriptul acestei colecțiuni și consultându-l și citându-l des în al său monumental *Etymologicum Magnum Romaniae*, m'a făcut să ved că tipărirea ei presintă și alt folos tot atât de mare, pe lângă cel indicat maî sus.

Acesta e-al doilea cuvânt pentru care tipăresc colecțiunea de față.

* * *

Arăt cuvintele tipăririi acestei colecțiuni, pentru că, atunci când am cules-o, cu totul altul fost-a scopul meu, nici de cum acela d'a culege spre a tipări.

Și spunând ce am voit, schițez chiar istoricul colecțiunii, istoric pe care folositor va fi să-l cunoască folkloriștii care ar voi să studieze,

pe basa ei, firea intimă a Românului transcarpatin.

Eram la Vâlcele — acum vre-o 12 ani — singurul străin în cuprinsul băilor și deci având și timp și ocaziune, pe cât aveam dorință, d'a conversa cu sătenii români din localitate, fie la horele lor, când erau hore, fie la casele lor, fie ori unde întâlneau pe cine-va.

În aceste excursiuni, m'a atras atențiunea un lucru ce dureros m'a impresionat: auđiam copilele de Român — așa se ȃdice p'acolo — cântând unguresce.

Am întrebat de ce și mi s'a răspuns cu cuvintele: «pentru că sunt mai frumoase cântecele unguresci».

Am rămas înmărmurit.

Scoala maghiară, pe d'o parte, moda, pe de alta, produsese ră său începuseră a produce efectele lor deastroase românismului.

Trebuia desființată credința de modă la cei cu care vorbisem, trebuia stavilit curentul.

M'am otărit decî sê lucrez in a-cêst scop.

Și écă cum am procedat.

Am început a chiema la mine pe strigătorii de la horă, între care sê distingea Nicolae Dăndărău, și a le cere sê-mi spună cantecele pe care le sciaū.

— Apoi bine, boierule, imi dicea la început N. Dăndărău, ce sê spunem noi d'astea țărănesci? Ai sê riđi de noi; că de! d-ta scii frumoase cantece din carte . . . și insoția sfirșitul frasei c'un ris greoiu și par'că idiot.

Dar, în sfirșit, mî-a spus, iar eū cu plăcere l'am cinstit pentru ca, de dragul cinstei, sê se 'ndemne și alții sê-mi spună.

Am întreat și femeī; am cercetat mai ales pe acelea pe care le audisem cîntând unguresce; dar n'am putut afla de la ele de cāt crâmpeie, de cāt doine scurte, de cāt strigături de la horă și mai numai strigături de care audiaū în fie-ce Duminecă saū sêrbătoare.

Aşa, mers-a greu în anul întâi, mers-a greu şi în al doilea; dar dorinţa şi otărîrea mea cresceau cu cât dificultăţi mai mari întâmpinam.

Am întrebat deci dacă nu e cineva prin sat, care să scie cântece românesce.

Mi s'a vorbit de câte-va babe, între care — în rîndul întâi — era baba Nora.

Baba fusese, să vede, în tinereţele ei, una din acele femei despre care cântecul popular dice :

Supt potcoava cismeî mele
Zace dracul ş'o muiere.

Trăise, simţise, văduse şi deci scia multe; dar — din nefericire — îşi aducea aminte numai puţine cântece şi amesteca unul cu altul, aşa că ale mele caiete să umpleau greu de tot.

Totuşi, după o oră-două, baba Nora pleca cu un florin în mână, şi sărînd într'un picior de bucurie, povestia, în gura mare, că i-am dat un florin, pentru că-mi spusese cântece.

Făcea baba ce voiam eă să facă :
deștepta și la alții dorința câștigu-
lui pentru cântece și-mi înlesnia lu-
crarea, provocând pe cei ce sciuseră
să-și aducă aminte, iar pe cei-l-alți
să învețe.

Găsisem decî calea.

Intr'o ȃi, cînd baba Nora, tot dic-
tîndu-mî, nu făcea de cît repeta ce-
mî mai spusese, îi ȃisei :

— Va să ȃică nu mai sciî alt-
ceva ; cîci ce-mî spuî acum, mî-aî
mai spus.

— Să-ȃi cînt, d-le, fu rîspunsul
babeî.

Mî-aduseî aminte de aceî autori
care susȃin cî versul și rima cînte-
celor populare, ba întregî acele cîn-
tece, atîrnă de musică.

Primîi sî-mî cînte, și-mî cîntă.

Baba Nora nu mai era baba Nora
care-mî dicta. Acum versurile mer-
geau ușor, înlîntuirea lor sî păstra
și baba par'cî trăia ceea ce cînta.
Melodia, aci pasionată, aci dulce,
aci plîngîtoare și pururea melan-

colică, avea accente atât de sincere, în cât nu puteai să nu fii mișcat.

Fu pentru mine o revelațiune, o fericire.

Farmecul cântecului duios pururea, trăgănat și dulce, cadențarea aci înceată, aci repede și grăbită, dând espresiunea cuvenită sentimentelor ce descriau vorbele, mă făcură să regret că nu puteam să culeg și musica acelor cântece.

Ar fi fost folos îndoit și o nouă față a calităților poporului român pusă în evidență.

Baba Nora cânta și eu scriam.

Dar, dacă nu înțelegeam bine o vorbă și o intrerupeam, ea nu mai putea continua; iar dacă reincepea acelaș cântec, îi făcea modificări esențiale sau amesteca un cântec cu altul.

Aceasta mă necăjia mult și întrebam pretutindenă: ce să fac?

Intr'o Ți, îmi spune cine-va: baba, când e bătută, nu mai tace, cântă

într'una și așa de frumos că stai în drum s'o ascuți.

Aceasta îmi aduse aminte de versurile lui Horațiu :

Nec vivere carmina possunt
Quae scribuntur aquae potoribus ¹⁾).

Făcui și așa, și, într'adevăr, baba Nora, bine dispusă, îmi cânta cu sentiment, cânta mult, nu mă amesteca versurile și cântecele, ba încă memoria ei părea că se limpeția și-mi cânta, cânta mereu.

O puneam să-mi repete cântând cântecele ce-mi dictase și le completam la întreruperile de unde nu mă putuse continua.

De multe ori ănsă, lăsam pe babă să-mi cânte aceleași și aceleași cântece deja scrise, și rămâneam ascultând sub farmecul melancoliei acelei muzice populare.

Vâlva ce făcea baba Nora cu banii ce câștiga de la mine pentru cântece

---

¹⁾ Băutorii de apă nu pot face versuri durabile.

își produse efectul dorit : tinerii satului, flăcăi și fete, începură a-mi spune tot ce sciaă și a mai învăța de la bătrâni altele.

Ast-fel urmaî șapte ani d'a rindul — în timpul cât stam în Vâlcele— culegând ce mi se spunea, scriind chiar ce mai scrisesem, pe d'o parte pentru control, pe de alta pentru a prinde cât mai multe variante și în sfirșit pentru a nu lipsi pe cei ce se siliseră să învețe de mulțumirea de a câștiga bacșîșul meu.

Altă bătrână, Scurtu, nelăsând'o necazurile să vie ea a-mi spune cântecele ce scia, învăța pe fete, și avea vre-o patru, care în cârd se presintaă și-mi spuneau ce învățaseră.

Una, cea mai mică, atunci eșită din școală, neputând ține minte, imi scria ce-i spunea mamă-sa și ast-fel de la dânsa și de la alții — ca tinerii Mailat — am avut întregi caiete de cântece scrise chiar de ei.

Acesta este, în scurt, istoricul colecțiunii de față.

Il spun, pentru a dovedi originea exclusiv țerănească a acestei colecțiuni.

În resumat, am cules tot ce se scia în Vâlcele, făcând în acelaș timp să învețe și cei care nu sciau și punând ast-fel la modă cântecele populare romănesci.

Am isbutit atât în cât, după ce nu m'am mai dus la Vâlcele — îmi spuneau cei care se mai duceau — că țeraniî întrebaû necontenit dacă mai vine domnișorul care aduna cântece.

În colecțiune, mai sunt și bucăți din alte părți ale țerilor române de peste munți. La fie-care din acestea este ênsê însemnată localitatea și chiar numele persoanei care a spus-o sau a cules-o.

Intr'un cuvânt, tot ce se vede fără o indicațiune specială e din Vâlcele; iar bucățile culese aiurea posed indicațiunile necesare.

• •

Arêtai în ce scop, unde, când,

cum și de la cine am cules bucățile publicate aci.

Imi rămâne să dau amănuntele, pe care le cred interesante, asupra comunei în care am făcut culegerea.

Vălcele — pe unguresce Elöpatak — este o comună de 6—700 locuitori, situată aproape la jumătatea drumului între Brașov — capitala comitatului Brașov — și Sân-Georgiu (Sepsi Szent Georg) — capitala comitatului Trei-Scaune (Haromszek).

Vălcelele fac parte din acest din urmă comitat, unul din cele trei comitate sēcuiesci în care elementul român a fost foarte încercat, redus mai pretutindenți și, în unele localități — destul de multe la număr — cu totul desființat.

Am vădut, în acest comitat, Români care, și după vorbă și după înfățișare, par Unguri; căci nici nu mai știu românește, nici nu mai poartă îmbrăcăminte românească. Dar — efect providențial al puternicei

consciințe naționale a poporului român, adormită sau amorfă — ori, nici-o dată însă desființată — acei Români, cu mândria în inimă, în voce și în ochi, îmi spuneau, ungurește însă: *și noi suntem Români!*

Aceasta nu mi s'a întâmplat la Vâlcele.

Aci, Românii știu și vorbesc toți românește; mulți vorbesc și ungurește.

Ungurii asemenea vorbesc românește.

Munca de maghiarizare din trecut a rămas deci la Vâlcele fără alt efect simțitor decât cel pe care-l semnalai mai sus, fiă din cauză că Românii fost-au aci compacti, fiă pentru că Vâlcelele fost-au lungă vreme o stațiune balneară mult apreciată și vizitată de numeroși Români din Țară.

Era, într'adevăr, o vreme când familii întregi, încărcând chervane cu de toate, porniau de prin Ploesci, București, Buzău, Craiova și de pe aiurea la băile de la Vâlcele..

Atât de mare era afluența, în cât pene și acum se spune că aceste băi sunt românești, sunt făcute cu banii Românilor din țară.

Au lăsat și urme Româniilor ce vizitau acele băi.

Intr'adevăr, pe locul unde acum este baia rece numită Lobogo se afla o fântână de apă dulce și lângă ea o cruce de marmură albă cu inscripțiune în versuri, săpată d'o parte cu litere cirilice și de alta cu litere latine, dar cu ortografie ungurească.

Boierul care făcuse fântâna și rădicase acea cruce era un Brâncovean, pare-mi-se.

Versurile de pe cruce nu le mai am, de și le copiasem.

Mai e un cadran solar instalat de inginerul Oteteleşanu din Craiova, pe când era în vîrstă de 69 ani. Cadranul e bine calculat și vedește știința inginerului, arătând esact ora 12 din zi. El e păstrat cu sfințenie, ca o podoabă.

Biserica ortodoxă din sat e construită de răposatul fost principe al Serbiei, Miloș Obrenović, ca recunoștință că aci și-a căpătat sănătatea. Preotul ortodox n'are plată în bani; dar capătă de la 100 familii cam 20 ectolitri porumb și veniturile stolei, adecă în total cam 250 florinî pe an. Titlurile ce se cer spre a deveni preot sunt: absolvirea gimnasiului de opt clase, depunerea esamenului de maturitate (bacalaureat) și trei ani de curs teologic. Preotul s'alege de comunitate dintre cei care posed aceste titluri.

E în sat și biserică romano-catolică. Școală iarăși are satul Vâlcelele, frecventată de vr'o 70 elevi și eleve de la 6—15 ani; dar, din nefericire, ca efect al legei maghiare din 1879, acea școală — pêne atunci comunală — a fost transformată în școală de Stat, cu limba de predare ungurească.

Deci, un instrument de maghiarizare.

Dacă dar trecutul rămas-a fără mare efect, întru cât privesce maghiarizarea Românilor, viitorul mi se înfățișează întunecat; căci, dacă — abia în câți-va ani — școala în care se recitaū numai poesii maghiare produsese efectul de a face pe tinerii care învățaseră la școală să creadă că sunt mai frumoase cântecetele unguresci, ce va putea oare fi, când ani mai mulți vor trece, când efectele școalei se vor accentua și, mai cu seamă, când școalele froebeliane (kisdedov) vor funcționa!

Învățătorul e plătit cu 300 florini pe an și cu deosebit salariū ca cântăreț la biserică; mai are și în natură cam 14 ectolitri de cereale. Pentru a deveni învățător se cere: pe lângă patru clase gimnasiale, trei ani de școală normală și esamen de aptitudine.

Românii se țin departe de străini; căsătorii mixte nu se fac.

Casele Românilor, ca semn dis-

tinctiv, a  toate d'asupra pe cope-
ri  o cruce.

Să vin la colec iune în sine.

Culeas  cum spuse , nu puteam
inf i a cititorului această colec-
 iune în  irul în care să găsia în
caietele mele.

A trebuit s'o clasific.

Am procedat la rubricare, călău-
zit de con inutul  i anume de sim-
 imintele ce exprimă fie-care bucată
 i, la or -care rubrică, am pus ca
moto ceea ce cuprinde culminant,
spre a servi ast-fel ca  ndegetare
la un studiu psihologic ce ar voi să
intreprind  cine-va asupra poporu-
lui rom n de peste munți.

O singură excep iune am făcut:
Doina transilvană — ia  cuvintul
 n sens cu totul restrins, adică a-
plicat numai la c ntecul în care să
g seste vorba: doină — prezent nd
osebiri esen iale f  a cu variantele

din țară, am făcut din ea un și primul capitol al colecțiunii.

Colecțiunea se presintă deci sub următoarele rubrici saū capitole, cu subdivisiunile lor :

CAPIT. I : *Doīna.*

CAPIT. II : *Iubire.*

- A) Dragoste ;
- B) Drăguții certați ;
- C) Iubirea de familie.

CAPIT. III : *Străinătatea.*

CAPIT. IV : *Cătania.*

CAPIT. V : *Codrul.*

CAPIT. VI : *Strigături, cujetări, glume, satire.*

- A) Despre căsătorie și căsătoriți ;
- B) Contra uritului ;
- C) Varia.

CAPIT. VII : *Colinde.*

CAPIT. VIII : *Căntece bătrănesci.*

CAPIT. IX : *Diverse.*

Am mai adăugat următoarele capitole :

CAPIT. X : *Schițe.*

- a) Fărtat-Surată ;

b) Ungurul in cântecele populare ale
Românilor de peste munți.

CAPIT. XI: *Ghicitori*.

*
*
*

Ce sunt aceste cântece populare ?

Ce vor fi fost într'un trecut mai
depărtat, puțin scim, de vreme ce
foarte puține sunt notițele ce vor-
besc despre ele și acelea ici-colea,
prin cărți străine mai ales.

Ast-fel, Martin Strikowski, in des-
crierea călătoriei ce a făcut in Mun-
tenia la 1575, spune că :

«Gloriosul obicei de a cânta vi-
tejiile străbune se păstrează pene
astăzi in Grecia, Asia, Turcia, Mun-
tenia, Transilvania, Moldova, Unga-
ria și cele-l-alte țeri, precum eă en-
su-mi le audii de ajuns cu propriile
mele urechi in toate adunările acelor
popoare . . . . cu acompaniamentul
vioarelor, cobzelor și harpelor ; căci
poporul de jos se desfătează peste
măsură, ascultând marile viteji ale
principilor și voinicilor.» (Hăsdău.
Arch. ist. II, No. 6).

Din aceste cântece populare au rămas urme.

Ast-fel sunt :

Cântecul lui Ștefan cel Mare ;

Cântecul lui Michai Viteazul ;

Cântecul lui Neagoie Basarab (monastirea Argeșului) ;

Cântecul lui Vladimirescu.

Negreșit că trebuie să-și fi avut cântecele lor — cântece populare, adică născocite de popor — și ceilalți Domni mari ; dar urme n'au rămas, sau cel puțin nu s'au găsit.

Intrebuințez înadins cuvintele : «cântece născocite de popor», pentru a înlătura cântecele ce au trebuit să-și fi făcut toți Domni, și mai ales cei răi, pentru care musa populară nu era îndemnată a se pune în cheltuială de imaginațiune, de cât poate pentru a-i înfăra, iar nici de cât spre a-i lauda.

Cântecele acestea din urmă n'au putut fi de cât produsul unor muse plătite, lucrări fără inspirațiune și fără viață, sforțări intelectuale care

nu erau eflusuri de simțiminte sincere, nici espresiuni de admirațiune reală.

Ele au perit fără urme în popor, îndată ce au perit sau au pierdut puterea cei care le impuseseră, le provocaseră.

Afară de Domniile cei mari și buni, care prin faptele lor au deșteptat imaginațiunea poporului, poporul a cântat pe haiduci — nu pe toți haiducii — ci numai pe unii.

Pe aceștia din urmă îi cântă, le descrie cu farmec luptele contra apăsătorilor, fie acești apăsători Domni, fie boieri, fie străini, fie pământeni.

Balade de acest fel nu lipsesc mai în nici-una din colecțiunile de poezii populare române; s'au cântat pretutindeni în țară, se găsesc urme și acum.

Dovadă că multă fost-a apăsarea, și oamenii, neputând lupta contră-i alt-fel, luaș calea codrului.

Aceste cântece sunt manifestări

și icoane ale vremilor de pe atunci,
care le-aș produs.

Pe alți haiduci, poporul, în cântecetele sale, nu face de cât să-și desaprobe.

Ast-fel, ca să dau un exemplu, balada *Tunsul* se încheie cu versurile :

Multe rele a făcut
Dar în timp lung n'a ținut
Dumnezeu nu l'a răbdat.
Curând în cursă l'a dat,
Cu moarte l'a pedepsit,
Viața rău și-a sfârșit.

Afară de aceste fapte din viața așa de publică — după cum se înfățișa ea pe atunci — ce putea oare cânta poetul popular, acel poet impersonal, care — d'ar fi să fie numit — s'ar putea dice tot cu atâta adevăr și : *nimeni și toți?*

A cântat, a trebuit să cânte : pe *om și natura*.

Omul, cu simțimintele, cu impresiunile, cu amintirile, cu dure-

rile, cu bucuriile, cu afecțiunile, cu speranțele și cu desperările lui.

Natura, cu frumusețile ei în belșug, cu aerul ei sănătos și înviator, cu privileștele-î mărețe, cu vastele-î orizonturi, care i-au inspirat esagerarea ce se vede în cântece, în basme, etc.

Căci omul, la întristare ca și la bucuria, la bine ca și la rău, la durere ca și la mulțumire, cântă; cântă nu numai când vrea, ci adesea se pomenesce cântând instinctiv, ba chiar numai fredonând vr'o arie fără cuvinte, p'o melodiă ce traduce esterior starea lui sufletească din acel moment.

Iși cântă bucuriile și plăcerile, ca și miseriile și suferințele.

Lipsa ca și belșugul, fericirea, ca și nefericirea, veselia ca și tristeța, sunt teme ale cântecelor omului.

De aceea, cântecele populare prezintă caracterele cele mai diverse; ele sunt pe rînd naive, simple, iro-

nice, scăldate în lacrimi sau rîdătoare de bucuriă.

Ce să fie dar aceste cântece?

Sunt, ca s'o spunem într'un cuvînt, documentele vieții intime a poporului, sunt paginile istoriei lui morale.

Ele zugrăvesc și dau la iveală pornirile și tainele inimei, precum și rațele geniului, care diferențiază pe un popor de alt popor, vădesc firea lui d'a fi, d'a gândi și chiar d'a lucra, sau alt-fel dis, caracterul său.

Așa fiind, se înțelege de sine pentru ce — în timpii mai noi — cântecetele populare și basmele, proverbele și chiar ghicitorile, etc., cu un cuvînt toate producerile geniului popular, care pênă aci erau disprețuite ca ceva nevrednic de atențiunea cărturarilor, aū devenit obiect de studie amănunțite și serioase, ba chiar aū provocat nascerea unei științe speciale, *folklorul*, sau etnopsichologia populară.

Căci, pe un popor, nu după pro-

ducerile genielor ce are îl poți just judeca — de și acele genie nu se pot înțelege și explica independent de poporul ce le-a creat și de mediul în care au trăit; nici după producerile cărturarilor chiar mai mărunței — de vreme ce toți aceștia, cu toată înriurirea mediului, sunt tot mai mult ei, în tot ce produc.

O caracterizare justă a unui popor — a orî-cărui popor — și-o dă el însuși prin ce produce, ca manifestare a inimei sale, a simțimintelor sale, a dorurilor, a speranțelor și desperărilor lui.

Se va dice: dar oare aceste produceri n'au eșit ele mai ântâi — ca invențiune.— din închipuirea unuia?

Da, așa e, așa poate fi; ênsê poporul, totalitatea ce se chiamă popor, ca simțimênt, ca ideie și ca voință, nu e o materie inertă, în care cine-va poate imprima, după voie, orî-ce.

Nu, o selecțiune se produce, având instictul de călăuză, și poporul

iși însușește și face al său numai ceea ce convine pornirilor inimii sale, ținirilor geniului său.

Fie însă bine înțeles că numirea de cântece populare trebuie acordată exclusiv, numai și numai, cântecelor eșite din leagănul poporului și păstrate prin tradițiune, circulând din om în om și din generațiune în generațiune.

S'a dîs că unele cântece populare pot fi documente chiar pentru istoria pozitivă.

Și așa e.

Intr'adevăr, și în colecțiunea de față, pentru ca să nu vorbesc de altele, sunt câte-va bucăți cu însemnătate istorică.

Ast-fel este bucata: *Ungurul în poesia pop. rom.*, (pag. 413 seq. — *Schite*) și: *Codrul, ce ți-am stricat?* (No. 209, pag. 166).

Aci citim:

— Mă Ioane,
Căpitane,
ai să te lași de hoția

ca să dai de boieria ?
— Boieria
sărăcia !
Ađi mi-o dai
măne mi-o ie.

Ceea ce spune cântecul concordă cu adevărul istoric, astăđi pe deplin demonstrat, că adică boieria, la poporul român, n'a fost titlu de nobleță ereditară, ca în țările feudale, ci numai funcțiune personală, și aceea chiar nu pe viață, ci numai vremelnică.

* * *

Răsfoind colecțiunile de cântece populare române și adâncindu-ne cu mintea în studiul lor, descoperim ca un fir roșu, care strebate peste tot, ca o atmosferă care cuprinde, îmbrățișează și domină totul, oare-care înclinări ce pot fi privite drept caracteristica poporului.

Ast-fel, în colecțiunea de față, ca și în cele mai nainte publicate, atmosfera de care vorbim, este : *optimismul*.

Poporul român crede statornic în definitivul triumf al binelui.

Răul, suferința, durerea, îl impresionează.

Le simte adânc, căci sub sumanul aspru ce 'l poartă, în peptu'î ars de soare și asprit de ger, are o inimă dulce, impresionabilă, care bate cu putere și înregistrează adânc senzațiunile ce primesce.

Dar aci apare acel ceva, adecă *optimismul*, care esplică pe Român, trecutul său și 'i oglindesce viitorul.

Suferința poate să-l doboare; dar, după cântece, nu-l descuragează.

Românul, ca popor, pare a fi servit de model poetului roman, când scria celebrul vers asupra Romanilor

*Si fractus illabatur orbis
Impavidum ferient ruinae* ¹⁾.

---

¹⁾ Chiar dacă lumea s'ar surpa peste el, ruinele l-ar lovi, fără să-l spăiménte.

Intr'adevăr, se citim *Doina* Transilvăneanului :

Cine mî-o scornit doîna
 Friptă i-o fost inima
 Ca ș'a mea acuma
 Că-î neagră ca tîna
 Ca tîna de primă-vară
 Care-i călcată de cară
 Fîi, inimă, răbdătoare
 Că-ai pămîntul sub picioare.
 Răbdă, inimă, și tacî
 Ca pămîntul care-l calcî.

Precum se vede, din alăturarea acestei doine cu cele din țară, ea înfățișează un caracter oare-cum mai înalt și se presintă ca o siutesă.

Doînele din țară, precum o spun chiar ele (a. se vedea cap. I din această colecțiune) arată că Românul găsește în simțimentul dulce al iubirei consolarea suferințelor ce îndură.

Doîna îl mângâie de bir și de boieresc ; de podvadă, de belea ;

doîna par'că-l încălîșce, în ier-
 nele geroase, și-l face să uite saū mai
 exact să îndure asprimele frigului,

doîna-l mângâie de munca grea ;
doîna-l ține ; căci cu ea viețuiesce.

Doîna transilvăneană e tot un fel
de consolare a orî-cărui suferințe ;
dar ea par'că le înfățișează ca un
lanț nesfîrșit, adecă fără soluțiune
de continuitate.

Inima simțitoare a Românului
transilvan, mereu sbuciumată de su-
ferințe, nu mai găsesce destulă con-
solare — ca cel de din coace — în
iubirea intimă alor săi ; un simți-
mânt concentrat, grav și trist o stă-
pânesce pururea.

Ea e ajunsă

neagră ca tina
ca tina de primă-vară
care-i călcată de cară

Ce sunt într'adevăr pentru apă-
satul Transilvănean birul și boie-
rescul ?

Ce poate fi pentru el oboseala
muncei, când el are să ducă luptă
grea, de toată ziua, spre a-și ocroti
și păstra nu numai ce e al său, ca
avere materială, ci și mai cu ose-

bire, acea mare și prețioasă avere
națională : limba, individualitatea-
propriă etnică ?

El suferă mult, adânc, amar, ne-
întrerupt ; dar ținând inimii sale,
cu o energie superlativă

rabdă, inimă, și taci,
ca pământul care-l calcă

stă înfipt veacuri unde l-a stator-
nicit divul Traian.

Invasiunile vin ; el luptă contră-le.

El îmbrâncesc și, când e biruit, se
dă mai la o parte în adăpostul mun-
ților ; dar după ce invasiunile au trecut,
el revine și se reasează unde fusese.

Unele par'că-l zdrobesc, par'că-l
desființează ; dar el, retras la munți,
trăiește și, ca un nou fenix, renaște
din rămășițe mai tînăr, mai vigo-
ros, mai oțelit.

Ține mai tînăr, mai viguros, mai
oțelit, pentru că nici un rău, nici
o suferință, nici un desastru nu-l
descuragează.

În lanțuri crescut-a virtutea lui

Samson, se poate dice și de poporul român transilvănean.

Rabdă inimă și taci
Ca pământul care-l calci
Fii, inimă, răbdătoare
Că-ai pământul supt picioare.

dice cântecul, amintind oare-cum pe titanul Tifeu care, în luptă, căpăta noi puteri, îndată ce atingea pământul cu picioarele.

Optimismul înăscut poporului român esplică doina lui, il esplică pe el, esplică trecutul său și-i inspiră, îi impune acea răbdare fără sfârșit, sau care nu e menită a se sfârși de cât când n'ar mai fi viu, când n'ar mai avea pământul supt picioare.

Și de ce oare această renitentă răbdare ?

Pentru că așteaptă binele. E sigur că va veni.

Rabdă deci, speră și luptă.

Aceasta, adevărat optimismul, pare-mi-se a fi una din trăsăturile esențiale și vii ale caracterului poporului român.

E optimist, dar nu bigot.

E optimist, dar nu fatalist.

Nu, optimismul lui nu este fatalism, ci cristalisarea unei conștiințe vii, unei speranțe vecinic deșteaptă, unei credințe intensivă, statornică, nebiruită.

Însușirea sufletească, pe care o numim optimism, fost-a, pentru Român, ca un far strălucitor, călăuza care i-a arătat, deschis și lămurit calea.

Mulțămită acestei însușiri, primit-a el ușor și cu inima deschisă ideile nouă. Le-a primit și cu ele realizat-a un însemnat sbor către progres.

Încă ceva.

Acest optimism esplică pe *nil admirari* care s'a imputat Românului.

Il esplică și-l luminează.

Il esplică și-l pune în evidență, nu ca un defect, ci ca mai mult de cât o calitate, ca un talisman.

Urmare fatală și fericită a optimismului, Românul nu se uimesce când ceva bine i se întâmplă.

Privesce și primesce totul ca meritat.

S'așteaptă și la mai mult.

Nu se uimesce în fața progreselor altora.

Optimist, el e pornit a crede că ce aș putut alții, poate saă va putea și el.

Și stăruiesc a crede că această însușire e o fericită însușire.

* * *

Apar încă, în cântecele acestei colecțiuni, și alte trăsuri, care pot fi privite drept caracterisări ale popoului, în diferitele împrejurări și stări sufletesci ale lui.

Nu pot a le urmări și mai cu ose-bire a le schița aci, deși — ca să țin așa — jaloanele acestei lucrări mi le pusesem deja în *moto* ce să găsească la fie-care capitol al colecțiunii.

Totuși, câte-va cuvinte asupra fiăcărui capitol nu pot să nu spun. Ele vor fi nu sinteza conținutului, din

punctul de vedere al caracteristicii speciale a poporului, ci cel mult o indegetare pentru cititor.

Tema favorită a cântecelor populare este iubirea, la Români de pretutindenși și mai cu osebite—dacă mă pot exprima ast-fel—la cei care mai ales au fost neconținut și sunt încă apăsați.

Și se înțelege de ce cu deosebire la acestia.

Nenorocirile de toată ziua, persecuțiunile neconținute înneacă oarecum, dacă nu chiar aproape suprimă, ori-ce simțiment public.

Spre compensare,—într'o asemenea nenorocită stare de lucruri—simțimintele private, dragostea, iubirea de familie umplu inima, o încântă, o fac să mai uite, fie și momentan, o mângâie, pe cât poate fi mângâiată.

Așa e la Român aproape pretutindenși, așa e mai cu seamă la cel din Transilvania.

Despre dragostea din cântecele

populare române, despre modul cum ele o înțeleg și o exprimă, se poate dice, mi se pare, cu drept cuvânt, ceea ce A. Peschier, dice despre Minnesaengeri :

«Acest simțiment, amestec de tărie și de slăbiciune, care turbură inima cu furtunile și o îmbată cu deliciale sale, e în ochii lor o pasiune de o puritate ideală, simplu ca inocența, mișcător ca virturea, fără care minunile creațiunii n'ar fi de cât o pustietate pentru om ; o legătură care seduce și înalță sufletul și care-l face capabil de cele mai mari sacrificii, precum și de cele mai eroice devotamente.»

Bucățile ce confirmă aceasta sunt numeroase în colecțiunea de față și unele de o frumusețe uimitoare.

Ele dovedesc că poetul simte adânc ceea ce spune, vorbește cu inima și descrie, ca artist, cu colorii vii, cu imagini alese, simțimintele ce-î stăpânesc inima.

Afară de dragoste, iubirea de fa-

miliă încălzește inima poetului popular.

Iubirea e caldă, duioasă, puternică și nesfârșită.

Mama întâi, tatăl, surorile și frații — adecă mica lui familie — sunt cântați toți cu un farmec ce vedesce înalte simțiminte ale poetului.

Un cântec popular ȳice :

Brăduleȳ crescut în piatră,
Rău e, Doamne, făr de tată !
Braduleȳ crescut în urmă,
Rău e, Doamne, făr de mumă !
De-ȳ călca din urmă 'n urmă
Din străin tot nu-ȳ faci mumă.
De-ȳ călca din piatră 'n piatră
Din străin, tot nu-ȳ faci tată.
De-ȳ călca din florȳ în florȳ
Din străin nu-ȳ faci surorȳ.

Și această iubire de ai sȳi și de ale sale este patriotism, este un fel de patriotism, dacă vrom : a iubit și iubesc pe ai sȳi și ce e pe lângă sine; a iubit și a păstrat obiceiurile ce a apucat din vechȳ, a iubit și a păstrat limba, a iubit și iubesc lo-

cul unde s'a născut, a iubit și iubesc pământul ce-l hrănește, aerul și apa, pădurea și câmpia, iubia și prețuia, iubesc și prețuesc, tot ce este al său, și acestui simțiment — altoit pe optimismul înăscut — se datorește faptul esttraordinar că, în luptă cu nevoi cum poate n'a întâmpinat alt popor, a rămas... a rămas Român, chiar în noianul altor popoare străine lui.

De la mica-i familiă, Românul și-a întins iubirea la familia cea mare, la nație și la cele ce-l înconjura.

Pentru Românul transilvănean, pentru popor, un Român e *nație*.

«Și ăsta-i tot nație, Țice el, vorbind de un Român necunoscut.»

Deci, conceptul totalității aplicat fie-căruia în parte.

Tot de aci isvorăsc și acele ne-numerate cântece contra străinătății, acea melancoliă care urmărește pe Român — după cântecele lui — pretutindenți în străinătate, acea nostalgiă nebiruită care-i în-

fățișază țera lui printr'o prismă poe-
tică, mai bună, mai frumoasă, mai
plăcută lui de cât ori-care alta.

Foaie verde de măslina
Sint singur in țeri streine
Unde nu-i pită, nici vin
Numai amar și venin
Și nici iarbă și nici flori
Numai lacrimi și fiori.

iar altul :

Geaba bea, geaba mănânc
Geaba mă mai duc la tirg :
Cumpăr pâne și măslina
Și nu se lipesc de mine.
Când imi vine dor d'acasa
Mă duc pe deal ca pe masă.
Când imi vine dor de mers
Mă duc pe deal ca pe șes.
Când imi vine dor de ducă
Mă duc pe deal ca pe luncă.

Dar se se ia bine seama.

Cântecelē contra străinătății ale
Transilvāneanului nu privesc ca
străinătate România, unde mii și
mii au venit și vin și vor veni, go-
niți d'acolo de traiul greu.

Nu, străinătatea cântecelor populare transilvane e zugrăvită, fără putință de îndoială, în versurile :

Rău m'ai blestemat pe mine
Să mă duc în țări streine
Unde nu cunosc pe nime
Numai frunța și iarba
D'aia e și 'n țara mea.

și altul :

Jale mi-e, maică, de tine
Da mi-e mai jale de mine
Că m'am dus în țări streine
Unde nu cunosc pe nime
De cât frunța și iarba
C'aia e ca 'n țara mea.

Nu s'aplică aceste cântece la România; căci aci a găsit nu numai frunță și iarba, ca 'n țara sa, ci și oameni ca și el, frați, cu aceeași limbă și obiceiuri, între care se simția, să simte ca acasă.

Nu; căci pentru poporul român din Transilvania, România e «țara», e obârșia, e centrul românismului.

Intr'adevăr, cu ori-ce sătean ro-

mân de din colo vei vorbi, el îți va desemna România cu cuvintul: țară.

Mă duc în «țară».

Vin din «țară».

sunt expresiuni pe care le auți la toți, fără osebite, și în care cuvintul «țara» e sinonim cu «România».

Depărtat, instrăinat, dar stăpănit de nostalgiă, Românul transilvan cântă :

Bate, vînte, bate dragă
Bate, vînte, printre munți
Și ado-mî dor de la părinți.
Bate, vînte, printre brați
Și ado-mî dor de la doi frați.
Bate, vînte, printre flori
Și ado-mî dor de la surori.

Iar cei d'acasă :

Dragă frate de departe
Trimite-mi o țir de carte,
Fie scrisă cât de rău
Numai s'o pot ceti eü.

Un capitol întreg, mare și avut,
este consacrat, în colecțiunea de față,
cătăniei, adecă serviciului militar.

Se găesc, și în cântecele de din coace, blesteme contra cătăniei, ca și din colo. Ele ênsê nu dovedesc, la Românul de ori-unde, nici frică, nici ură de servițiul militar în sine, ci sunt, la Românii de din coace, numai resunetul firesc al unei stări de lucruri care a fost și care nu putea să nu facă și cătănia urită.

Intr'adevăr cine, în țară, fost-a cătană pêne la 1864 ?

Pêne în acel timp, se luaă în oștire numai fiii poporului; prin urmare și ostirea, înrolarea pentru servițiul și apărarea patriei, făcea parte, din sarcinile și năpăstile ce cădeau numai asupra unei singure clase.

Privilegiu pentru unii, năpaste pentru cei mulți.

Cu drept cuvînt dar, când singur cel care n'avea de fapt nimic al său ce să apere era silit să-și jertfească tinerețea apărării țării, cu drept cuvînt — dicem — putea să blesteme cătănia, cum blestemă toate privilegiile.

Așa numai se esplică firesc și logic blestemele contra cătăniei din coace.

Căci, o dată soldat, o dată înrolat sub drapel, Românul a sciut pururea să fie viteaz, să-și facă datoria cu strălucire, atrăgând atențiunea, mulțumiri și înalte și necondiționate laude de la capiș săi.

Așa e din colo, unde nu e un singur regiment românesc care să fi luat parte la un mare fapt de arme, fără a se distinge, fără a fi citat în ordine de ți lăudătoare, fără a avea pe drapelul său cele mai înalte distincțiuni militare.

Așa e și din coace, și dovada nouă, pipăită și netăgăduită pentru or-cine a dat-o recentul resbel din 1877-78.

Din coace, ura și blestemele contra cătăniei per, aș perit deja. Abia se mai găesc ici-colea numai urme, care nu sunt de cât ecouri ale vremilor trecute. Acum, când tēnerul, vorbim în special de sătean, a ajuns virsta cătăniei, merge de voie la re-

crutare ca se'și facă datoria către țară, pentru că, toți și-o fac.

Cei care se mai codesc sunt înfinit de puțini și cei care se mai plâng — dacă termenul nu e prea aspru — plâng chica ce perd, vaea verde și libertatea ce n'o mai aũ, dragostile pe care le părăsesc, etc.

Dar ură nu mai e.

Din colo ẽnsẽ nu e tot așa.

Acolo, blestemele contra cãtãniei se gãsesc altoite pe un alt simțiment : ura contra strãinãtãții, fiindcã servițiuul militar nu-l indeplinesc omul nici în țara lui, nici — în generalitatea casurilor — pentru țara lui propriã și interesele ei.

De aci, versurile de o rarã energiã, care se întãmpinã în cântecele militare ale colecțiunii de fațã :

Cãtãnia la strãin

Nu'ĩ de cãt amar și chin.

Èr în altul :

Foaie verde de pe șanț

Rea 'ĩ cãtãnia la Neamț

.....

Nemțesce ne 'nvață tot
Dar eü nu sciü maï de loc.

O dată ênsë cătană, chiar ș'acolo,
Românul își face din

pușcă o mândruță,
săbiuța nevêstuță.

și

d'o ploua ploaie de sânge
el ia pușca și se duce

când ordin i s'a dat.

Călăuzit de optimismu-î înăscut,
aide! par'că-și dice și devine soldat
model: viteaz, dar modest.

Viteaz, dar modest, tablou al în-
tregului trecut al poporului român!

Românii, cu adevărat, pus'au pept
vitejesc invasiunilor turcesci către
Europa occidentală și le-au ținut în
loc, chiar când Occidentul era în-
grozit.

Și potentații de pe vremuri, nu
ca resplătă, ci maï mult ca încura-
geare, numit-aü pe un principe mare
român: «atlet al chrestinătăței», pe
altul: «pavêza chrestinismului».

Post-factum însă, potentații uitaă și vitejii români — în a lor modestiă — nu sciură, nu 'ncercară, nu voiră, nu cređură că trebuie să culeagă roadele faptelor lor.

Poporul întreg — ca și românul soldat — fu viteaz dar modest.

Alții, ca Ungurii, măi meșteri, măi de paradă, nu de fapt, sciut-aă să-și creeze legende și din nimicuri, pe vorbe și înșelăciuni.

Dar să reviu la subiect.

Românul-soldat, de și înstrăinat, de și rău trăit, nu încetează d'a fi omul cu inclinările lui poetice, cu caracterul lui de cântăreț și ast-fel vedem pe cătana de peste munți făcându-și cântece chiar pe ariele informe ale cornului pentru diferitele semnale și ordine care se dau prin corn ¹⁾).

Cornul sună: *înaintarea, retragerea, formarea de careuri și cătana română cântă, după el, cu cuvinte românesci, comanda.*

¹⁾ A se vedea capitolul *cătania*.

Ce dovadă mai strălucită că mândră-î este milităria în sine ; dar, dacă i se pare «numai amar și chin» cauza e că o face «la străin» !

*   *
*   *

Românul, din firea lui, e glumeț.
Cu spiritul său de fină și justă
observare, el censurează tot.

Strigăturile de la horă, glumele
și satirele populare, adese-ori impro-
visațiuni grăbite asupra celor ce
vede, întocmesc iarăși un capitol a-
vut și interesant de produceri vred-
nice de a fi ținute în seamă și stu-
diate cu atențiune.

Disei că unele glume sunt im-
provizări de moment. Și așa e.

Ast-fel, într'o di de sărbătoare, la
Vâlcele, N. Dăndărău, zărind în horă
o femeie cu părul lăsat pe frunte,
după moda din «țară», d'o dată-l
auzim strigând :

Frunză verde de năut !
Cine dracu-a mai vădut
Iepure trecând pe punte
Fată mare tunsă 'n frunte.

Hora sè 'nvirtea mereù ; dar după versul din urmă, toți — pêne și noi, privitorii — ne purtarăm ochii peste cei din joc și-i țintirăm asupra celei care era victima acestei satireș'apoi risul greoiu al lui Nicolae fu urmat de risete generale.

Tema era dată și, a doua și chiar, mi se spuse o altă satiră tot asupra acestui fapt. Écë-o :

Cine dracu te-a 'nvățat
Përu'n frunte țî-ai tăiat ?

Glumele și satirile, ca și ghicitorile, mai mult de cât ori-care alte produceri ale geniului popular român, pun în evidență nu numai adâncul și ascuțitul simțimènt de observare al poporului, ci și un fel de nativă delicateță.

Intr'adevăr, din acest capitol se vede că el suride, ride, chioțesce, glumesce, pișcă, ba chiar mușcă.

Gluma ênsè, aproape de obiceiù, e cuviincioasă în formă și în fond ; respectă decența și nu e grosolană, de cât fôrte rar ; cinică, mai nici-o dată.

Fierea-î e fără calcul, dacă nu
fără răutate.

De multe ori chiar, supt o glumă,
s'ascunde o lecțiune de morală.

. . .

Cultul frumosului e în mare cin-
ste la Român: o calitate firească,
înăscută.

Cine, în adevăr, n'a admirat acele
țesături țărănesci, în care colorile
sunt combinate cu o artă desevârșită,
de și isvorită numai din instinct,
iar nu din vre-o cultură primită!

Figuri regulat geometrice, iar nu
paseri și alte animale — ca la alte
popoare vecine — împodobesc acele
țesături și fac un contrast isbitor,
prin formele lor cu totul regulate,
cu figurile de animale informе,
greoiu și chiar ridicul lucrate, cu
care vecinii își împodobesc îmbră-
căminte.

E un sub-strat de artă populară
propriă Românului.

Și nu e numai atât.

În descrierile despre o femeie frumoasă sau un bărbat frumos, imaginile sunt gingașe, pe când la alte popoare vecine această calitate nu se observă, sau mai rar.

Nu vei găsi, spre exemplu, în nici un cântec românesc, că :

«fața iubitei e albă ca un caș»
«sprâncenele ca nisce curelușe»

adecă comparațiunii care nu sunt de loc poetice și totuși, la alte popoare vecine, acestea sunt calificările ce se întâmpină obicinuît în ale lor cântece populare.

Neîndoios deci este că poporul român e înzestrat cu un dezvoltat simț estetic caracteristic lui.

O nouă dovadă despre aceasta o găsim în cântecele asupra frumosului și uritului, care sunt multe, varii și inspirate de un simțiment adânc și adevărat.

Ast-fel :

Foicică, foaie arsă !
Rău e uritu la casă :

intră în casă, 'ntunecează,
ese-afară, inorează.
Dar frumosu-i bun la casă :
intră 'n casă, luminează,
ese-afară 'nseninează.

Iar altul :

Pe unde umblă uritul
să pirlisce pământul.
Pe unde umblă dragostea
inverdesce pajiștea.

Apoi :

Lasă-mă măicuță 'n pace
să iubesc pe cine-mi place,
la urit silă nu-mi face.
Nu mă 'ndemna la urit,
mai bine bagă-mă în pământ.
Că uritu nu'i d'o di
ci-î urit pên'oî trăi.
Că uritu nu-î d'o noapte
da-î urit pênë la moarte.
Că uritul n'are leac :
numai pânza de bumbac
numa-un popă ș'un diac
și scândurica de brad
ș'un colăcel de săcară
ș'o luminiță de ceară.

Dar, în sfirșit, imaginele de o
dulce gingășă ; dar descrierile cu

adevărat poetice, care impodobesc cântecele populare românesce, ce alt vădesc de cât simțul estetic al poporului, instinctiv e adevărat, dar destul de dezvoltat în cât se întocmească o caracteristică esențială a acestui popor !

Aș putea să îmulțesc exemplele prin citări din această colecțiune și din altele ; dar mă opresc, mulțumit că am indicat un subiect de frumos și foarte interesant studiu pentru alții mai competenți de cât mine.

* * *

Asupra *Colindelor*, ca și asupra *Cântecelor bătrânesce*, am făcut câteva observațiuni chiar la începutul capitolelor speciale.

Nu mai reviu.

* * *

Un tesaur sunt, fără îndoială, cântecele populare ale Românilor.

Dar pentru ca tu, cărturar, să le înțelegi deplin și să le prețuiesci pe

cât fac, trebuie să lași în uitare tratatele didactice ale lui Orațiu și Boileau, să nu te opresci la rimă, care mai peste tot e înlocuită cu asonanța, să nu te opresci la cutare sau cutare vers schiop; căci aceste bucăți nu-s de citit, ci de cântat— ceea ce nu e tot una.

Să nu uiți că scăderi întâmpini chiar la cei mai mari poeți; căci

Quandoque bonus dormitat Homerus

ci să le judeci, încă o dată, nu după regulele dogmatice ale poeziei, ci cu inima; să cauți nu forma ci sentimentul, nu esteriorul ci fondul, nu esresiunea ci ideia.

Ast-fel judecate, modestele produceri ale geniului poetic popular român — modeste, pentru că nimeni nu le reclamă paternitatea — îți vor apărea, cum și sunt, ca nisce nestimate vrednice să împodobească coroana de gloriă a orî-cărui mare poet; vei vedea în ele nu numai frumusețe literară, ci mai cu seamă

frumusețea morală a sufletului românesc.

Poporul care le produce, îți vei dice atunci, e un popor cu suflet mare și bogat în calități și deci cu viitor însemnat.

* *

Aș putea să mă opresc aci.

Dar nu, căci îmi par necesare câte-va observațiuni asupra limbei, prin care se dovedesce nu numai unitatea genetică a poporului român, ci și o unitate în cultura lui, în lungul curs de veacuri cât a trăit în Dacia.

Intr'adevăr, limba Românului de peste munți este aceeași, în esența ei, ca a celui de dincoace.

Sunt oare-care osebirî în pronunțarea unor sunete; sunt și oare-care vorbe împrumutate de la popoarele lângă care trăiesc.

Dar osebirî dialectale, osebirî de gramatică, nu.

Cât de însemnat din toate punctele de vedere este acest fapt, voi face să se observe citând câte-va cu-

vinte ale d-lui Emil Picot, un filoromân care ne a studiat limba și a scris asupra ei.

Écă ce dice D-sa :

«Dacă străbați Francia, Italia sau Peninsula Pirineilor, ești surprins de a vedea limba populară modificându-se neconținut. Vorbirea populară se schimbă, ca să dic ast-fel, din sat în sat și chiar limba literară e supusă la variațiuni însemnate. Românii, din acest punct de vedere, formează o curioasă excepțiune printre popoarele care se servesc de un idiom eșit din limba latină ; limba lor nu înfațișează în diferitele provincii unde locuiesc de cât ușoare osebirî. Românii din Muntenia și din Moldova, cei din Basarabia și din Bucovina, acei în sfîrșit din Transilvania și din Ungaria, vorbesc dialecte abia osebite unele de altele. Pe când un lombard și un locuitor din giurul Romei, un venețian și un piemontez nu se pot înțelege, țărani românî de la Dunărea de jos vor putea conversa fără împedecare cu frații lor de la Arad, de la Brașov sau de la Iași. Chiar Românii din Macedonia, de și dialectul lor se depărtează simțitor de cele-l-alte, sunt totuși înțeleși mai pretutindenî.

«Această uniformitate a limbei române, datorită fără îndoială caracterului răbdător și puterii de rezistență a celor care o vor-

besc este un fapt vrednic de ținut în seamă în istoria idiomelor romane. Latina a căreia descompunere a dat naștere în Occident atâtor limbă și jargonuri (patois) subsistă în regiunea Carpaților supt o formă unică. Singurele osebirii dialectale ce se pot observa, trecând dintr'o provincie în alta, privesc legile fonice sau mai bine pronunțarea; vocabularul înregistrează vorbe străine împrumutate de la națiunile vecine și deosebite ca și acele națiuni; dar fondul limbii, flexiunile, sintaxa, rămân identice ¹⁾.»

Deci

unitate de limbă avem — ceea ce este mult;

unitate de cultură moștenită iarăși avem — ceea ce și mai mult este; căci se dovedește că nici-o dată granițele politice n'aș putut stăvili unitatea genetică a poporului român să producă fericitele ei rezultate;

nu ne rămâne dar de cât ca, pe acest trunchiū comun, să altoim

---

¹⁾ *Documents pour servir à l'étude des dialectes roumains* in *Revue de Linguistique et de Philologie comparée* (I V., fasc. 3).

ideile noi, se le adăugem la capitalul anterior, pentru ca și mai mult să restrângem și să cimentăm legăturile ce veacurile le au respectat, în limbă și în obiceiuri, care unele și aceleași sunt, în aspirațiuni care aceleași fost-au, aceleași sunt la toți Români.

Pentru aceasta, n'am avea mult de făcut; ar trebui mai întâi ca cei cărturari — mai ales de peste munți — să vorbească și mai cu seamă să scrie limba poporului, confundându-se ast-fel cu el din ce în ce mai mult.

Ast-fel, unitatea esistență s'ar cimenta și pe tulpina bătrână de veacuri, dar viguroasă și neconținut vlăstărind, s'ar altoi florile alese ale culturii moderne și ar rodi o puternică, frumoasă și cu totul originală literatură românească.

Urez ca așa să fie și așa cu adevărat va fi, dacă fie-care aduce-vom, cu dragoste și stăruință, particica noastră de muncă la această lucrare, unii, culegând producerile gându-

lui, inimei, minții și închipuirii poporului, și alții — cei mai învățați și pregătiți — căutând și descoperind înclinările lui firești, pe a căror temelie numai clădire sigură și trainică putem rădăca.

Dar cum se culegem ?

Ecă cum.

Să ne adresăm la popor și numai la el.

Aci numai este isvorul cel curat și fără nici-o prihană.

Lăutarii ne pot spune multe și trebuie să-i întrebăm și pe ei, însă numai într'un singur cas, când adică nimic de seamă n'am mai găsi la popor. în cutare sau cutare localitate.

! Căci — ori-ce s'ar dice — lăutarii nu pot fi priviți de cât ca un isvor de a doua mână, de vreme ce ei, având meseria de cântăreți, sunt siliți să cânte, nu ce vor sau simt ei, ci ce li se poruncește; sunt ținuți — cu alte cuvinte — prin cerințele

meseriei, a improvisa prea mult, pentru a nu dice că nu sciū ce li se cere. Apoi nici Români de baștină nu sunt. Deci aduc, nu pot să nu aducă, o notă a neamului lor propriu, în ceea ce spun sau cântă: ori strică, ori înfrumusețează.

Ceea ce propriu românesc este la ei, lăutarii au adoptat de la Români și deci mai bine de la origine, de cât din a doua mână, se culegem.

Să ne adresăm dar, în primul rînd, d'a dreptul la popor.

Și putem foarte mulți s'o facem.

Căți ne ducem pe la țară, să ne mulțumim a admira natura, ci să ne punem în contact cu poporul, să vorbim cu el de păsurile lui și să-î cerem a ne spune cântecele, basmele, ghicitorile, în sfîrșit toate producerile spiritului său, cu care-și umple timpul de repaos, își îndulcește munca și-și alintă sufletul.

Ast-fel, pe fie-care an, s'ar aduna o prețioasă comoară care, incredințată unei societăți de folk-lore, ce s'ar

întocmi și ar tipări-o, am avea curînd o monumentală arhivă a simțirilor și însușirilor poporului român, adevărată cea mai prețioasă și măreață carte cu totul tot românească, și ca formă și ca fond, și ca ideie și ca simțiment.

Aceasta s'ar putea face peste toată întinderea pămîntului românesc.

Învătătorii și preoții de pretutindenă, care locuiesc la țară, sunt chie-mați, sunt urșiți să fie factorii de căpeteniă în această lucrare.

Fac deci apel la dînșii.

Unii, bine inspirați, au și început să lucreze cu zel și pricepere și chiar publică, în a lor vrednică *Ședătoare*, prețioase documente de felul acesta.

S'o facă toți și mare mulțumire, cel puțin sufletească, își vor agonisi.

Intru cât privesce producerile de peste munți, pe lângă ce pot face și au făcut și fac Românii d'acolo, cărturari, preoți și învățatori, putem mult și noi cei d'aici, cu puțină bună voință.

Sunt aici, ca servitori, mii de Români, bărbați și femei, de dincolo.

Să-întrebăm, să culegem de la ei ce știu.

Dificultăți vor fi, e sigur.

Ast-fel, d. T. Stoenescu, directorul *Revistei literare*, căruia-î comunicasem această idee, îmi spunea că, cerând servitoarei sale să-î spună cântecele ce știe, ea i-a răspuns:

— Mai era pe la noi un domn, care da bani pentru cântece, și lumea dicea că-î nebun.

Am ris, ca un nebun, nu pentru că mi-a adus aminte de vorba că: «Nebunii iaă cetățile», dar pentru că aceeași idee descoperiam la Vâlcele în împotrivirea ce mi se făcea, când începusem a culege.

Și totuși, am cules.

Dificultăți aū se fie, dar cu atât mai mare și meritul va fi.

La lucru dar pene mai e timp; căci bătrânii — archivele vii — dispar și cu ei se perde și ce se mai știe.

Intr'adevăr dacă eu n'aş fi găsit la Vâlcele pe baba Nora şi pe baba Scurtu, puţin de tot aş fi cules.

Să căutăm pe babe şi pe moşnegi ; să deşteptăm în ei amintirile dulci şi neperitoare ale tinereţii şi să scriem, să scriem tot ce ne vor povesti: cântece, descântece, basme, ghicitori, etc.

Să ascultăm pe tineri cu şagalnicele lor strigături şi cu duioasele doine şi să scriem tot.

Unde vom întâlni de cei care sciū carte, să-i punem să scrie ei ênşişi, cum fac eu acum printre Oltenii din Bucureşti, căutând să intocmesc o colecţiune de basme oltenesci.

În sfârşit, sfârşesc aci şi dau tiparului Poesiile din Transilvania pe care le-am cules, scăpându-le ast-fel de soarta ce a avut a mea bogată colecţiune de basme, pe care mi-a ars'o focul.

Letea (Bacău), Octombrie 1893.

I. G. BIBICESCU.

I

DOINA

_____

I

D O I N A

[Varianta transilvană, scrisă de Reveca Scurtu din Vâlcele
(Elöpaták), după dictarea mamei sale]

Cine mi-o scornit doina
friptă i-o fost inima,
ca ș'a mea acuma :
că e neagră ca tina,
ca tina de primă-vară,

5

care-i călcată de cară.
Fii, inimă, răbdătoare,
că-ai pământul supt picioare !
Rabdă inimă și taci,
ca pământul care-l calci !

10

2

4

Altă variantă transilvană

—
Frunză verde și una !
Cine-o zis dăinu-dăina,
arsă i-o fost inima,
ca ș'a mea sëraca.
Cine-o zis dăina d'întie
arsă-i-o fost, ca și mie.
(Colecț. Simion Măndrescu.)

3

Versiunea Alexandri

—
Doină, doină, cântec dulce !
când te-aud, nu m'aș mai duce.
Doină, doină, viers cu foc !
când răsună, eă staă în loc.

Variantă moldovenească

[după Vasile Toma din Delenî]

—
Frunză verde tiriplic,
de când eram copil mic,
doina o sciu și doina o zic.
Cu doina mă mântuesc
de bir și de boieresc ;
cu doina și cu doiniță
scăpai crângu'n poeniță
și-mi veni o biat' fetiță
cu pèrul lăsat pe țigă
și mai mult lăsat pe spate
de m'o scos din sănătate.
Frunză verde ș'on dudău,
pe malu celui parău
scosei flueraș din briu

Bate vânt de primă-vară,
eu cânt doina pe afară,
de mă-ngân cu florile
și privighetorile.

Vine iarna viscoloasă,
eu cânt doina nchis în casă,
de-mi măi mângâi zilele,
zilele și nopțile.

Frunza în codru cât învie
doina cânt de voinică.

Cade frunza jos în vale
eu cânt doina cea de jale.

Doină zic, doină suspin
tot cu doina măi măi țin;
Doina cânt, doina șoptesc
tot cu doina viețuiesc.

Poesii populare ale Ro-
mânilor, pag. 224.

Ș-acolo m'am pus pe iarbă,
fără de grijă, fără' de treabă
ș'am început a cânta
tot doinița sêraca!

Cântai doina și măi bine,
fata veni lângă mine
și mi-o nceput a cânta
tot doinița sêraca!

— Trage doina și măi bine
că mi-ai rupt inima în mine;
cântă-mi doina pênă'n seară
că'ntr'o zi de primă-vară!

Cine o stîrnit doinița
arsă i-o fost inima;
sfântă sê'i fiă gura
c'o măi cântat doinița!

Poesii populare,
colecția M. Căneanu.

5

Variantă muntenească

[după P. Solcan Crețul]

Doina sciū și doina zic:
de când am ajuns voinic
eu cu doina mă plătesc
de bir și de boieresc;
tot cu doinișoara mea
de podvadă, de belea.

Doină, doină, cântec dulce
de la mine când te-1 duce?

Cin'te scoase'n calea mea,

bată-te pârdaľnica,

că mi-ai secat inima

și tu mi-ai scurtat viața,

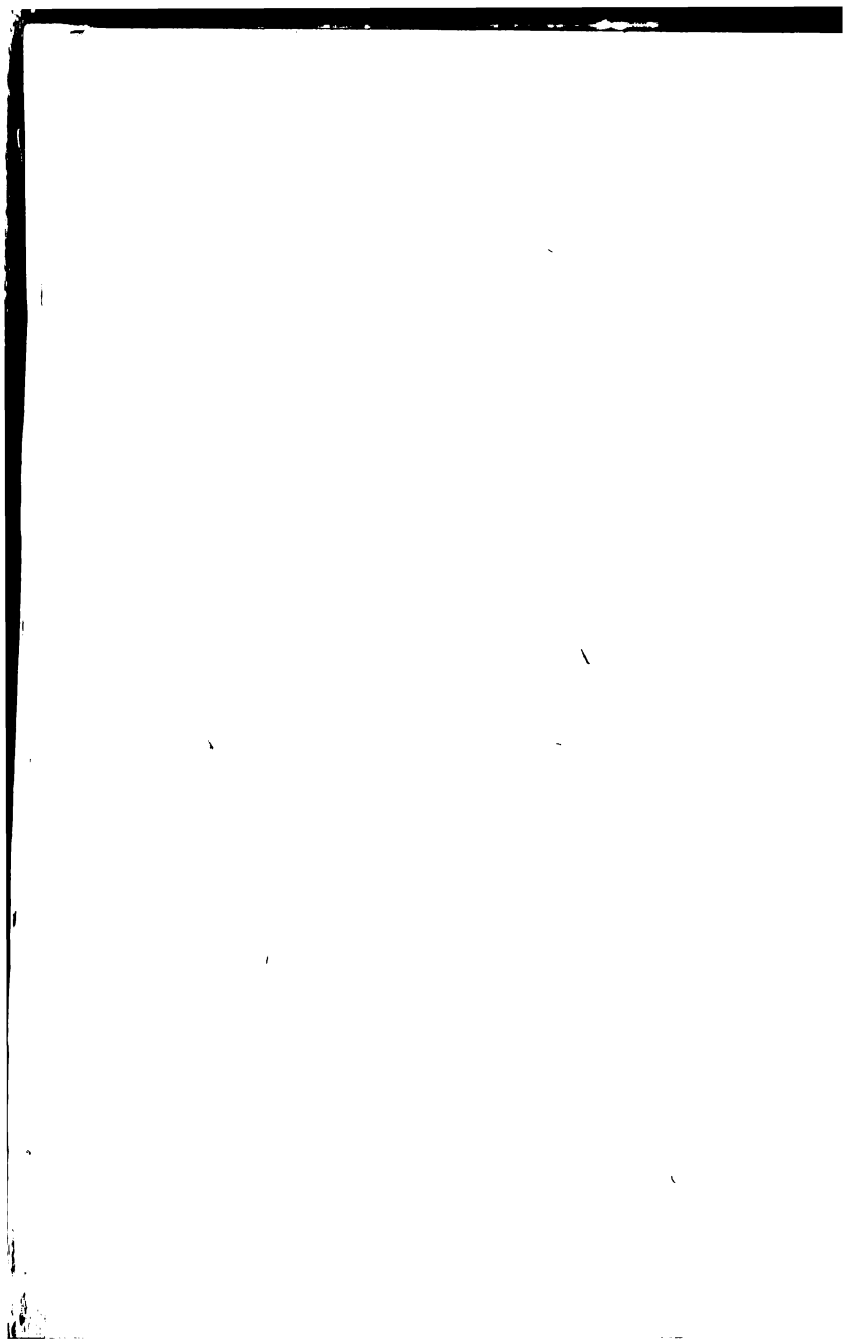
sărăcuț de maica mea!

Poesii populare, colecția G. Dem. Theodorescu, pag. 276.

II

IUBIRE

A

DRAGOSTE

De cât un tată ș'o mumă,
mai bine-o măndruță bună!

* *

Foicică solz de pesce
Vaî de cel care iubescce!
Cē mănăncă, nu-i țigescce,
Nici ce bea nu-î folosescce.

* *

Rele-s, bade, frigurile;
da mai rele dragostile:
frigurile te bășică,
dragostile te usucă:
De friguri, zaci
și te scoli,
de dragoste, zaci
și mori.

* *

Cine dragostea n'o crede,
nu mai calce iarbă verde!
Cine dragostea n'o scie,
pe lume sē nu mai fie!

— ~~~~~ —

DRAGOSTELE

6

MÂNDRA BUNĂ

(Cântat de baba Nora din Vâlcele)

Strigă Nilea d'ntre stânci,
d'ntre stânci, din văi adânci.
Nimenea nu-l auzia,
fără numai maică-sa.
— Nileo, Nileo, dragul matchii ! 5
Or oile ți-ai perdut ?
or opincile ți-ai rupt ?
or merindea ți-ai sfârșit ?
— Nici merindea n'am sfârșit,
nici opincile n'am rupt, 10
nici oile n'am perdut ;
dar m'am pus
cu fața'n sus,
supt un măr mare'nflorit.
Florile m'au năpădit, 15
șarpe-bălaur turbat,
la mine'n sin s'a băgat.
El la maică-sa mergea
și din gură-așa-i grăia :
— Maică, măiculita mea ! 20

Invăluie-ți tu mâna,
 Invăluie-o în chindeu ¹⁾
 și bag'o în sinul meu
 și mă scapă de dor greu.

— De cât, Nileo. 25

fără mână,
 mai bine,
 fără tine,

Ea din gură-așa-î grăia ;
 dar te du la soru-ta.

30

El la soru-sa mergea,
 și din gură-așa-î grăia :

— Soră, surioara mea,

invăluie-ți tu mâna
 și bag'o în sinul meu
 și mă scapă de dor greu.

35

— De cât, Nileo, .

fără mână,
 mai bine,
 fără tine !

40

că d'o trăi tată-meu,
 mai face voinici ca tine ²⁾

Dar te du la mândra ta.

El la mândra că mergea
 și din gură-așa-î grăia :

45

— Mândra, mândrulița mea,
 învăluie-ți tu mâna,

ș'o bagă în sinul meu
 să mă scapi de dorul greu.

El vorba nu isprăvia,
 mândra mâna-și învêlia,

50

¹⁾ A se vedea notele la sfîrșitul volumului.

- in sinul lui o băga,
 șerpe-bălaur scotea
 și pe masă îl trântea. 55
 Solți de aur că avea ;
 briu de aur se făcea
 și pe ea că-l incingea.
 Tôtă lumea se mira.
 Nilea'n brațe o stringea,
 și frumos mi-o săruta, 60
 și din gură așa-i vorbia :
 — De cât un tată ș'o mumă,
 mai bine-o mândruță bună !
 De cât o soră ș'un frate,
 mai bine-o mândră cu dreptate! 65

7

Versiune din Moldova

[Publicată în „Șeștorea“ din Aprilie 1892]

Frunță verde măr mărit !
 Tot cu boii am pornit.
 M'am scăpat și-am adormit
 supt un măr mândru 'nflorit ;
 șarpe mare o venit,
 jumătate m'o 'nghițit,
 jumătate nu mă poate,
 de curăle țintolate,
 de sulțe 'mpungătoare

- de puşcută vinătoare.
Me dusei la maica mea.
- De-mi esci maică cu dreptate,
bagă mâna şi mă scöte,
şi prinde curălele,
şi trage oşelele;
de te temi că te-a muşca,
na basmaua ; învêli mâna.
- Nici basmaua n'oi lua,
nici mâna nu oi băga,
că mă tem că m'a muşca ;
da te du la sora ta,
de ți-i soră cu dreptate,
bage mâna şi te scoate.
Mă dusei la sora-mea,
Şi ea m'a întrebat așa :
- Frăţioare, ce esci scărbit ?
Ori boii i-ai prăpădit ?
Ori opincile le-ai rupt ?
- Nici boii n'am prăpădit,
nici opincile n'am rupt.
Frunđă verde măr mărit,
m'am scăpat ş'am adormit
sub un măr măndru 'nflorit ;
şarpe mare o venit,
jumătate m'o 'nghiţit,
jumătate nu mă poate,
de curele ţintolate,
de suliţă 'mpungătoare,
de puşcută vinătoare.
De-mi esci soră cu dreptate,

bagă mâna și mă scoate ;
de te temi că te-a mușca,
na basmaua, învêli mâna.
— Nici basmaua n'oi lua,
nici mâna nu oi băga,
că mă tem că m'a mușca ;
dar du-te la puica ta.

De ți-i puica cu dreptate,
Bage mâna și te scoate.
Mă dusei la puica mea.
Puica m'o 'ntrebat așa :

— Puilule, ce esci scârbit ?
ori boii i-ai prăpădit ?
ori opincile le-ai rupt ?

— Nici boii n'am prăpădit,
nici opincile n'am rupt.

Frunză verde măr mărit,
m'am scăpat ș'am adormit
sub un măr mândru 'nflorit ;

șarpe mare o venit,
jumătate m'o 'nghitit,
jumătate nu mă poate,
de curele țintolate,
de pușcuță vinătoare,
de suliță 'mpungătoare,

De-mi esci, puică, cu dreptate,
bagă mâna și mă scóte ;
de te temi că te-a mușca
na basmaua 'nvêli mâna
— Nici basmaua n'oi lua
și mâna tot oi băga.

8

S O M N Î M I - E

- Somn mi-e, maică, și-aș dormi
și n'am pat d'a odini!
- Du-te 'n patu taică-teu.
- Ba acolo nu m'oi duce,
că-i patul de om bêtrin 5
și miroasă-a flori de fin.
- Somn mi-e, maică, ș'aș dormi
și n'am pat d'a odini.
- Du te 'n patu frate-teu.
- Ba acolo nu m'oi duce, 10
că cu frate,
fac păcate.
- Somn mi-e, maică și-aș dormi.
și n'am pat d'a odini
- Du-te 'n patu soru-ti 15
— Nici acolo nu m'oi duce,
că e patul plin de flori
și mă umplu de sudori.
- Somn mi-e, maică, ș'aș dormi
și n'am pat d'a odini 20
- Du-te 'n tindă pe lăncioară,
că ți-oi duce o pernioară :
o inimă intristată
și de lacrimi înecată.
- . . . . .³⁾
. . . . .
- Somn mi-e, maică, și-aș dormi 25

și n'am pat d'a odini.
 — Du-te 'n fundu grădini,
 sub umbra nucului,
 în patul drăguțului.
 — Așa, maică, voiți și eu,
 Să mă duc la dragul meu! 30

9

SĂ-MI VED MÂNDRA

Brașou, zid înalt!
 Cine, foc, te-a laudat
 că sunt bani prin zidurile?
 Că nu-s bani prin zidurile
 ci-s lacrimi de slujnicele, 5
 poate-o fi și d'ale mele!
 D'ar da D țețu un foc,
 să ardă Brașou tot!
 Arđă-te focu Brașou,
 de trei părți 10
 cu lemne verđi,
 și de patru cu uscate,
 să ardă pêne 'n cetate.
 Din cetate pêne 'n Șchei,
 să-mi crească stejari și tei; 15
 să mă suț Vinerea 'n ei,

s^e-mⁱ fac ochișorii roată
 să-m^e ult în lumea toată,
 s^e-mⁱ v^{ed} mamă,
 s^e-mⁱ v^{ed} tată, 20
 s^e-mⁱ v^{ed} mândra
 cum s^e poartă,
 cum mătură pe la poartă :
 Cu mătura măturând,
 și cu lacrimi stropind. 25

 10

 DE S'AR VINDE DOR

De s'ar vinde dor cu dor,
 e^u m' aș face vînzător.
 Ce n'aș face ? și aș vinde,
 dorul inimei fierbinte!
 De s'ar vinde dor cu drag, 5
 e^u mⁱ-aș pune șatra 'n prag,
 ca s^e-l vînd la ori și cine,
 care simte ca și mine.
 E^u mⁱ-aș pune șatra 'n poartă
 ca s^e-l vînd la lumea toată. 10

 11

Altă versiune

Lung e drumul Clujului,
 e mai lung al dorului.
 C'al Clujului s^e sfîrșesce,

al dorului sè sporesce.
 D'ar fi dorul vinzător, 5
 eū m'aş face negustor,
 m'aş duce la tirgul mare,
 m'aş pune cu şatra 'n cale,
 ş'aş da dor la care n'are.
 Bade, de dragostea noastră, 10
 a crescut un pom pe coastă.
 Pomu-i mare, frunđa rară,
 paserile prin ea zboară,
 şi zboară din pom in pom,
 ca dorul din om in om. 15

12

A M A R E!

Amară-i, Doamne, amară,
 amară-i frunđa de mac,
 mai amar doru ce-l trag!
 Amară-i, Doamne, amară,
 amară-i frunđa de nuc, 5
 mai amar doru ce-l duc!
 De l'aş putea semēna,
 eū cu drag l'aş secera
 şi l'aş pune stog pe prag,
 şi l'aş imblăti *) cu drag; 10
 şi l'aş pune stog in casă

și l'aș imblăti pe masă ;
 și l'aș cerne
 prin sprâncene,
 l'aș trimite
 mândrei mele.

13

—
 NU-I CA MÂNDRA
 —

Frunđușiță aluniță !
 Am avut o mândrușiță
 și mi-a fost cam tinerea,
 draga neichii turturea !
 Ș'am lăsat-o să măi crească, 5
 mînte 'n cap să dobândească.
 Mi-a trecut
 cât mi-a trecut !
 Mândra mea s'a măritat,
 chiar la noi aici, în sat 10
 de la noi a treia casă.
 Inima mi-e friptă arsă !
 Maica de veste mi-a prins,
 și din gură-așa mi-a dis :
 — Dragul meu, nu fi așa, 15
 că măi sint fete ca ea.
 El din gură-așa vorbia :
 — Maică, măicușița mea ;
 Ceru-i mare,
 stele multe, 20

și mai mari
și mai mărunte,
luminoase,
întunecoase,
nu's ca mândra de frumoase!

25

14

GHICESCE, MÂNDRO

— Trage, mândro, și ghicesce,
codrul de ce 'ngălbenește?
— Codrul de zăpadă grea,
volnicul de inimă rea.

15

VAI ! DE CEL CARE IUBESCE

Foică solz de pește,
Vai de cel care iubesc !
Ce mănâncă nu-î tignesc,
Nici ce bea nu-î folosesc.

16

RELE-S DRAGOSTILE

—
Rele-s, bade, frigurile,
da mai rele dragostile :
frigurile te bășică,
dragostile te usucă.

De friguri zaci
și te scoli ;
de dragoste zaci
și mori.

—

5

Versiune

(culeasă de dd. Iarnik-Bârsanu)

—

Rele-s, bade, frigurile,
Da-s mai rele dragostile,
Maica din friguri mă scoate ;
dar din dragoste nu poate.

—

17

CINE NE DESPARTE ?

—
Frunză verde ruje 'nvólte
pe noi cine ne desparte ?
Gardul cu nuielele.

mândra cu sprâncenele.	
Dar-ar D-zeu un vânt,	2
se dea gardul la pământ !	
să rămâie numai pari	
de tămâie la dușmani !	
Câte lacrimi am versat,	
s'ar face fântână 'n sat :	10
fântână cu trei isvoară	
cine-o bea din ea se moară.	
Să bea dușmanele mele,	
să mă mântui eu de ele.	
Dar d'o bea iub.tul meu	15
Să mi-l ție D-zeu	
Și d'o bea vr'un neam d'al meu,	
să-l ferească Dumnezeu!	

18

TURTURICA

Turturică, turturea,
vino tu la casa mea ;
că nici eu nu am soție
se-mi fii tu draguță mie !

19

SERACA DRAGOSTEA !

Vai! sêraca dragostea !
cine n'o scie purta,

Dumnezeu sè nu i-o dea !
 Să mi-o dea D-zeu mie,
 sè mi-o pui în pălăria,
 ca pe-o floare d'alămăia.

5

20

BATA-L MAICA PRECISTA !

Bată-l maica Precista
 și sfânta Dumineca
 p'al de-a 'mpărțit dragostea :
 dragostea cu lingura,
 uritul cu ferdela.

5

21

PE CÂND NU IUBIAM

Pënë când nu te iubiam,
 unde mă culcam, dormiam !
 Dar de când mi te iubesc,
 nu pot sè mă odinesc.
 Noaptea 'n vis mi te doresc ;
 pun mâna, nu te găsec ;
 string în brațe plapoma,
 creșend că-ți string talia.

5

22

DORUL MÂNDREI

—
 Frunzuliță trei surcele !
 Pe drumul de la Săcele,
 vine dorul mândrei mele ;
 ș'așa vine de ferbinte,
 d'aș sta 'n drumu-i, m'aș aprinde. 5
 Dar cu-atâta am noroc,
 că mă duc, nu staū pe loc.

23

a doua versiune

Pe calea Săcelelor,
 merge dorul mândrelor ;
 ș'așa merge de ferbinte,
 d'aș sta pe loc m'aș aprinde ;
 dar cu atâta am noroc 5
 că nu pociū sē staū pe loc :
 că nainte este foc,
 și 'ndărăt este jar
 și mī-e frică de tâlhar

24

DE CE OFTEZ ?

—
 Foicică de orez !
 veđi tu, milostivo, veđi,

veđi cu ochii și nu cređi,
 tot mă 'ntrebi : de ce oftez ?
 și toată lumea mă 'ntreabă : 5
 de ce stați tristă și slabă ?
 Foică solz de pesce !
 Vai ! de cel care iubesce :
 ce mănâncă, nu-ı tignesce
 nici ce bea, nu-ı foloscesce ! 10

— — — — —
 25

SĚRACA INIMA MEA

— — — — —
 SĚracă inima mea !
 mult inoată 'n voiă rea,
 și e neagră ca tina ;
 se leagănă ca iarba,
 și n'o scie nimenea, 5
 numai eți și D-zeu,
 singur sufletelul meu !

— — — — —
 26

CA DORU DIN OM IN OM

— — — — —
 Bade, de dragostea noastră,
 a crescut un pom pe coastă. (1) 10

Pomu-î mare, frunđa rară,
 paserile prin ea sboară,
 și sboară din pom în pom,
 ca dorul din om în om. 5

27

DRAGOSTELE NOASTRE

Mândră, dragostile năstre
 aũ rēmas pustii pe cōste.
 Eũ am fost Vineri la ele
 și-aũ fost crescut viorele.
 Viorele, flori adânci 5
 Când le veđi, dragă, sē plângi!

28

AMARUL INIMEI

D'aș sci că am ȃile multe,
 m'aș sui cu calu 'n munte,
 s'aud ploaia ropoind,
 vintul printre brađi bătēnd,
 paseri pe ramuri cāntānd. 5
 Dale-le-le,
 păsărele,
 ce cāntați pe rămurele,
 amarul inimei mele!

29

SĂ NE IUBIM

Ai, măndro, să ne iubim
c'amândoi ne nemerim :
eu n'am mamă, tu n'ai tată,
amândoi suntem d'oa dată.
Eu n'am frați, tu n'ai surori :
amândoi ca două flori.

30

NU LE POATE STINGE

Peste-o apă, peste-un tei,
Arde opt lumini de seii.
Țiua ploaia, noaptea ninge,
nimeni nu le poate stinge ;
numai inima-mi când plânge.

31

TOT M'AȘ DUCE

D'ar fi calea tot cenușă
până la Dinoaia 'n ușă,
tot m'aș duce la Gheorghiză,
să-î dau o țir'ă de guriză ;

să nu-l doară-a inimioară
pentru-a mea gurișoară ;
să nu creadă maică-sa,
că l'am fermecat cu gura.
Că d'oi sci fermeca eū,
să mă bată Dumnezeuū,
unde-o fi satu-adunat
să mă ridă înfundat.

5

10

32

CÂNȚAȚI DE JALE

Duceți-veți rândunele,
sub fereastra dragei mele
și-i cântați doina de jele,
dorul inimioarei mele!

33

CODRULE, CODRUȚULE!

Codrule, codruțule!
deschide-ți cărările,
să-mi duc supărările ;
căci acasă
nu mă lasă
dorul mândrei arșător,
ci mă face călător.

5

34

FACE-M'AȘ

—
Face-m'aș un fluturaș
și p'aripa vântului
în giurul pământului
Aș sbura
pên'ași afla
floarea
floricica mea!

5

35

DORUL BADEI

—
Bade, dorul de la tine
peste multe dealuri vine,
și nu-l poate opri nime.
Nici țiganul
cu secera,
nici românul
cu fluera,
numai eu cu inima !

5

36

VINO, BADE, TU CU EL !

Lelișoară, gură dulce !
 Chiamă-mi dorul să se culce,
 că de-aseară
 în tot pe-afară
 și mi-e frică 5
 să-l perși iară ;
 că-i prea gingaș, desmierdat,
 tot la sin a fost dat ;
 între pupi de trandafiri,
 lângă buze dulci, subțiri. 10
 — Ba eū, bade, bădișor,
 nu mă prind de al teū dor,
 că-i cu totul infocat,
 Și mă arde 'nflăcărat !
 și de vrei să ți-l alin, 15
 Și să-l pun la al meu sin,
 nu-l trimete singurel,
 vino, bade, tu cu el.

37

FRUMOASĂ CA DRAGOSTEA

Dorul meu ș'al dumitale
 face la Dumnezeu floare :
 o floare mirositoare

și de feciori iubitoare,
iubitoare, draga mea,
frumoasă ca dragostea.

38

NU GÂNDI CA TE-AM URIT

Mândruțița de demult,
nu gândi că te-am urit ;
că de te-oi fi urit eu,
sè mă bată D-zeu,
unde-o fi locul mai rău,
într'o groapă de urzici,
sè mă facă tot bășici.

39

ȚINE-MI DOAMNE !

Firicel de grîu curat,
Ține-mi, Doamne, ce mi-ai dat :
voinic tîner și curat,
Nici mustața nu i-a dat

40

DE MÂNDRA CE SCII ?

Foaie verde trei gutui !
 — Domnule, de unde vit ?
 — De la tîrg de la Sibîi.
 — Dar de mândra mea ce scii ?
 — Foaia verde, foaiă arsă !
 mândra ta e sănătoasă,
 șade la masă și coasă.
 Nu știu coasă,
 ori descoasă
 dar la lacrimi știu că varsă
 de trecea lacrimi prin casă.

5

10

41

NU POT DORMI

—

Doamne, Doamne,
 lumea doarme,
 numai eu nu pot dormi,
 de gândurile lumii ;
 că mi-e patul de scânduri,
 și nu pot dormi de gânduri.

5

42

CUM SĂ NU-MI FIĂ DOR ?

Mult mă 'ntrebă inima ?
dor imi-e de cine-va :
dor îți e ție, or ba ?
Cum să nu-mi fiă dor,
c'o pasere de pe munte,
și-încă avea doruri multe ;
dară eū, un pui de om,
să n'am pe lume un dor ?

43

RĂSĂRI-ȚI-AR NUMELE !

Vine Ghiță pe supt munți,
cu poala plină de nuci ;
Rebeca cum îl vedea,
înainte-i că eșia,
pe potecă mi-l ducea
și 'n casă că îl băga,
pe lădiță îl punea,
garoafă 'n pept îi prindea.
Lui Ghiță bine-i părea,
Revecuța așa-i dăcea :
— Ghițule,
drăguțule,

resări-ți-ar numele,
prin toate grădinile,
să răsară florile,
să le stringă fetele,
fetele, nevestele,
mai cu drag băiețele ⁵⁾

5

44

INIMA-MI PLÂNGE

Foicică verde nuc,
este vremea să mă duc;
să mă duc afar din curte,
să mă duc pe virf de munte,
s'aud muma cucului,
cântând la poalele nucului.
Așa cântă de frumos,
pe crăcile cel de jos!
Ș'asa cântă de cu jale,
de plâng oamenii pe cale!
Eu Țic cucului să tacă,
el să suie 'n sus pe cracă,
Cucu merge 'n sus, în sbor,
și-mi cântă mie de dor.
Când aud cucu cântând.
inima imi plânge oftând!

45

DOAMNE, CUM AR FI DE BINE!

— Eü, de acasă de la noi
Te ved, lele, în resboi⁶⁾
cum îți umblă mânilé,
cum tot dai cu brâglele.

Și gândesc atunci în mine, 5
Doamne, cât ar fi de bine :
se-ți fiü eü suveică 'n mână
së më porți o săptămână,
dintr'o mână
în altă mână ! 10

— Eü, de acasă de la noi,
te ved, bade, lângă boi :
cum îi pasci pe mugurel
numai singur, singurel.

Și gândesc atunci în mine, 15
Doamne, cum ar fi de bine
Së-ți fiü fluier, mëi bădiță,
Së-më pui l'a ta guriță !

46

BINE MAI TRĂIESC

Of! douë buze dulci și moi,
săruta-m'aș eü cu voi
și cu ochii cui vë ține,

dulci dulcețe pentru mine ;
 că v' Ține tot cu fragi, 5
 de-mi sunteți așa de dragi ;
 și v'adapă tot cu miere,
 de v' pup cu-așa plăcere.
 Aste buze răpitoare,
 nu le-aș da p'un soare mare, 10
 nici p'o mare de mărgele,
 nici p'un car de floricele.
 Le sărut și mă sărută,
 cu mare dragoste multă,
 și de ele mă lipesc. 15
 Bine Doamne mai trăiesc !

47

INIMA-MI PLÂNGE

Mă uitam din deal in vale :
 pe ce se mă pun călare ?
 Pe murgul cu coama mare ;
 se mă duc in sat cu soare,
 că-am o mândră ca o floare : 5
 când o v'ed, inima-mi moare ;
 când o v'ed, inima-mi plânge,
 din obraz îi pică sânge.

48

E PUSTIĂ ULIȚA !

—

Frunđuliță usturoi !
că s'a dus badea de Joi,
păr' că-î dus d'un an, de doi !

De s'ar fi dus călăresce,
tot i-aș mai trage nădejde ;
dar s'a dus neica cu carul,
nu l'oi mai vedea cu anul !

5

Că de s'ar fi dus pe jos,
s'ar fi dus și s'ar fi 'ntors !
De când neica mi s'a dus,

10

e pustiă ulița :

ulița

de fluerat ;

mândruța

de sărutat

15

49

BĂDIȚA CU CALUL ALB

—

Bădiță, cu calul alb,
blestema-te-aș și mi-esci drag !

Bădiță, cu calul sur,
blestema-te-aș ! Nu mă 'ndur !

Țcă badea trece Oltul,
că-i cunosc mánza și portul!
Țcă badea trece dealul
că-i cunosc mánza și calul !

5

50

D'AR FI CUCUL

D'ar fi cucul d'un voinic,
eú l'aș prinde ibovnic :
dar cucu-i o păsărea,
nu scie ce-i dragostea.
Șade in codru cu drag
și máncă frunđă de fag.

5

51

DRAG IMI-E

Drag imi-e cerul cu ceață,
voinicel făr' de mustață !
Drag imi e cerul cu stele,
voinicel făr' de muiere !

52

NUMAI CU OCHII

— Păsărica cântă 'n iarbă,
trece badea, nu mă 'ntrebă.
și eu trec și nu-l întreb,
numai cu ochii-l petrec.

53

CÂND VII ?

— Mă, bădiță, de la noi,
când mai vii tu pe la noi ?
— Eă, măndro, măcar și Joi.
— Aăde, bădiță, de seară,
că-î neicuța dus în țară. 5
Aăde, bădiță, prin dos
că am ușă de rogoz,
când pui mâna, pică jos.

54

VIN BĂDIȚĂ !

— Bădișor, depărțișor !
nu-mă trimite atâta dor
pe piriū și pe isvor.

Trimitе-mi mai puțintel
 Și vin, bade, tu cu el.
 Vin, bădiță, când gândesc
 N'аștepta sе te doresc.

5

55

DOR ȚI-O FI !

Vai, bădiță, dor ți-o fi !
 N'am pe cine-ți porunci,
 fără pe lună,
 voie bună
 și pe stele
 dor și jele
 și pe vânt
 câte-un cuvânt !

5

56

NU TE LAS

— Du-te, neică, și te 'ntoarce
 ca pușoru 'n găoace,
 că și eu mă tot întorc,
 ca și în ciurdă un porc.

/

— Trage, mândro, la necaz
că și eu destul am tras. 5
D'aș mai trage cât am tras,
tot pe tine nu te las!

57

SĂ BOLESC ȘI EU CU TINE

Du-te, neică, și te 'ntoarce
și mai fă-ți un drum în coace;
să bolesc și eu cu tine,
măcar o lună de țile; 5
să nu ȳici astăzi sau mâne
c'ai lăat boală de la mine.

58

DE CÂND, MÂNDRO

De când, mândro, te-am văzut
foarte dragă mi-ai căzut ;
dar vădându-te o dată,
nu putem fără de olaltă. 5
Ș'așa, draga mea iubită,
nu te fac nenorocită.
Dă mâna cu ori și cine,

batâr⁷⁾ nu-î voinic ca mine.
 Dacă eă că voi muri,
 la mormintu-mi ai veni 10
 și se ȃici către mormint :
 — Morminȃel, groapă săpată,
 lasă-mă se-l vėd odată,
 că acel ce m'a iubit
 așa m'a fost osăndit 15
 și in tine putreȃesce,
 dorul mi se potopesce.

 59

 VIIIE SINGUR

Cine vrea se mă iubească,
 viie 'n poartă și-mi grăiască.
 Cuț e voia se mă vadă,
 viie singur și se-mi creadă.
 Se nu trimită pe altul, 5
 că altul umple tot satul.
 Viie singur, furișat,
 se-î daū dulce sărutat.
 Se-î daū guriȃă tăcută,
 se facem dragoste multă. 10

DE CE SĂ MĂ PRĂPĂDESC

Frunză verde garofiță !
 Mergeam sara pe costiță,
 și ne 'ntâlniam la portiță
 și-mi dedeaî câte-o guriță.
 Treceam vaea arofiță,
 mergeam noaptea 'n grădiniță
 și furam vr'o garofiță.
 Foie verde mărăcine !
 Tu nu veđi, mândruțo, bine,
 că-mi bat calea pentru tine
 și tu n'ai habar de mine.
 Frunđuliță baraboî !
 Mergeam noaptea pe la voi
 și vorbiam noi amindoi.
 Și vorbiam de dragoste
 . . . . . 1)
 Frunză verde aluniță !
 Prăpădi-te-aî, neiculiță,
 pe la noi prin grădiniță.
 — De ce să mă prăpădesc
 c'am pus gând dumnezeesc:
 ca cu tine să trăiesc !

---

1) Aci lipsește un vers.

61

PUNE-ȚI NUMELE MEU

Măriuță din Birgău,
 am auzit că ți-e rău ;
 dar nici mie nu mi-e bine,
 până n'oi merge la tine ;
 Botează-ți un fiu al teu,
 și-i pune numele meu ;
 când ți-o veni dor de mine,
 chiamă-ți fiul lângă tine,
 să-ți treacă de dor de mine.

5

62

AIDE, NEICĂ !

Măriuță, mare dragă,
 chiamă-ți câni și ți-i leagă,
 că de seară vin la voi,
 să ne 'ntălnim amindoi.
 Aide, neică, aide dragă,
 aide, neicuță, prin dos,
 că am ușă de rogoz,
 cum pui mâna, cade jos.

5

GURA DE DIAC

Frunda verde liliac !
Dulce-i gura de diac ^{s)}
dar nu-i dulce, nici sălciă,
numai cum imi place mie.
Foaia verde de tabac,
cine iubeste diac,
traiesce 'n lume cu drag.
Cât traiesci, se nu iubesci,
diac in haine nemtesci,
ca te face de-l doresci,
si când il cați, nu-l gasesci.
Ca diacu-i piele rea,
mancă carne Mercurea,
tot așa si Vinerea,
si postesce Sâmbăta
si te 'nșală, nu te ia.
Se iubesci în românesci
când il cați il si gasesci.

NU-MI LAS DRĂGUȚII

Măriuță, Mărioară,
gura ta mă bagă 'n boală,
gâtul și mărgelele,

ochii și sprâncenele.
 Măriuțo de pe bălți, 5
 Na parale: doi-trei zloți,
 nu te mai iubi cu toți.
 Te iubesc, puî, cu mine
 că, zeu, eu te-oi ține bine
 cu pâne de cumpărat 10
 cu vin roșu străcurat.
 De mi-ai da ori și ce vrei,
 nu-mi las eu drăguții mei
 care m'am iubit cu ei.

65

TOT N'A FI

D'aș muri,
 moartea nu-mi vine ;
 ș'aș trăi
 și n'am cu cine ;
 că cu cine am trăit, 5
 fost-a vreme ș'o trecut.
 ș'a mai fi
 ș'a mai veni ;
 dar ca aia tot n'o fi.

66

GURIȚĂ TĂCUTĂ

Frunzuliță, foaie albastră !
 Rîndunea cu albă creastă,
 nu măi bate la fereastră
 că nu-s fată, ci-s nevastă.

Când eram la mama fată
 sciam floarea cum se poartă ;

dar de când m'am măritat
 grija casei m'a luat.

Cui e voie să mă iubească,
 vie singur se-mi grăiască

se nu trimită pe altul,
 că altul umple tot satul :
 viie singur furișat
 se-î dau dulce sărutat

se-î dau guriță tăcută
 se facem dragoste multă

67

DE CÂND BĂDIȚA S'A DUS

De când bădița s'a dus,
 cărpă roșă n'am măi pus,
 numai neagră și negrie,
 trag nădejde se mai viie.

De când s'a dus d-lui

n'am dat gură nimărui.
Num'aseară pe 'nserat,
m'a 'nșelat un blăstămat ;
d'o dată l'am sărutat.
Da doară n'o fi păcat !
c'a fost june ne'nsurat !

10

68

MAI BINE MOARTE !

D'aș fi trăit tot așa
ca frunza m'aș legăna,
d'am trăit eū și mai bine
c'a fost puiu lângă mine.
De cât traī precum trăiesc,
mai bine moarte-mi voiesc.

5

69

DRAGOSTEA

Cine dragostea n'o crede,
nu mai calce iarbă verde!
Cine dragostea n'o scie,
pe lume sē nu mai fie !

B

DRAGUȚII CERTAȚI

DRAGOSTE CU PIEDECI

DRĂGUTII CERTAȚI

Strugur roșu, ruginit!
noi cu drag că ne-am iubit;
cu jale ne-am despărțit!
Dar cine ne-a despărțit
fie-i moartea de cuțit!

*
* *

Se dea maica Precista
să îți sece inima:
inima și sufletul
cum ți-ai vrăjbit ibovnicul!

*
* *

Tu, neică, să te usuci
ca pâinea care-o mănânci
și ca vinul care-l bei
că ai zis c'o să mă iei!

70

BLESTEM

(cântat de baba Nora din Vâlcele)

- Nu ți-a fost, neică, păcat ?
 m'ai iubit și m'ai lăsat,
 cu trușoru 'mpovărat,
 ca p' o vită lângă gard ?
 Vita se leagă cu sfoară, 5
 tu m'ai legat cu gurișoară.
 Bată-te, neicuță, bată
 se te bată lemnele,
 care le-am ars serile,
 de seara până inoptat, 10
 pîn' cocoșul mi-a cântat.
- Se te bată, mândro, bată,
 se te bată urmele,
 ce le-am călcat serile,
 pe tină și pe svintat, 15
 așteptând pe lângă gard.
- Se te ajungă, neică, ajungă,
 șapte boli
 șapte lungori
 șapte perechi de friguri 20
 nouă feluri de junghiuri.
 Șapte sute bani în pungă,
 la doftori se nu-ți ajungă.
 Șase boi ca pepenii
 se-ți-i mănca doftorii. 25

— Să te ajungă, mândro, ajungă,
să te-ajung' un dor ș'un drag
să-mi eși cu cusutu 'n prag.
Nici-o dată să nu scii împunge
până nu-î începe a plânge
să-ți pice lacrimi de sânge,
să-ți pice pe cusătura,
să scii că-î blestem din gură.

— Să zaci, neică, supt părete
pên' ai face frunză verde
să tragi țolul,
cu piciorul,
perinița
cu gurița ;
să te-adăpî cu lingurița
și să-ți dea pâne cu așul
și să nu-ți mai găsești leacul.
Să d^{ea} Domnul D-zeu,
să te 'nsori,
de nouă ori,
să ai nouă fișori.
Mai ântâi o copiliță,
să te-adape în temniță.
Mai pe urmă un copilaș,
să te poarte prin oraș ;
să te aducă D-zeu
și la bordeiașul meu,
să te miluesc și eu
c'o cojiță de mălai,
uscată de nouă ai

---

tăvălită prin cenusă,
 se te daŭ afar pe uşă
 şi cu una de tăriţă
 se scii că ūi-am fost drăguţă.

71

Versiune tot din Transilvania

(culeasă de d. Rebreaŭ in jurul
 Betleanului)

— Scii tu, bade, ce ziceai,
 când seara la noi veniai ?
 Pe genuche mē ūineaŭ :
 Doamne, amar te jurai !
 Când a fost colea toamna, 5
 dat-ai mâna cu alta.
 Dar-ar Domnul D-zeŭ,
 se te 'nsori de nouē ori,
 şi se ai nouē feciori. 10
 Mai pe urmă o copiliţă
 şi apoi un fecioraş,
 se ūi-l chieme Toderaş,
 se te poarte prin oraş!
 Da-ūi-ar Domnul D-zeŭ, 15
 o căruţă calicească,
 se umbli pe sate a cere,
 se vii şi la pragul meŭ,
 se te miluiesc şi eŭ :
 c'o cojiţă de mălai

uscată de nouë ani ;
c'o coajă de 'pe poliță,
de când eram copilă,
c'o cojiță de pe vatră,
de când era mama fată.

20

(*Ungaria* an. I, No. 7.)

72

Altă versiune

(culeasă de d. Iuliu Moldovanu, și pu-
blicată în "Gaz. Trans.")

Bădiță, bădița meu
Ajună-te dorul meu
unde-a fi locul măi rău.
In mijlocul tîrgului
pe spatele murgului.

Murgul se se poticnească
Drept în cap se te svêrlească.

— Frunță verde și-o nuiă !

Blăstemat' ai mândra mea,
acuma se blăstem eū :

Sê te facă Dumneșeu
Sê ședi toată ȃiuă 'n prag

Cu ața băgată 'n ac,
Nici-odată se nu 'npungi
Până nu suspini și plângi.

Frunță verde de păsulă
Asta încă nu' i destulă,

Ci s¹-ți ei o bătă ²) 'n mână
 Și s¹ te duci la fântână
 anumărând petrile
 rup¹du-ți mărgelile ;
 String¹du-ți mărgelile
 S¹ți rupi și degetile
 Nou¹ sute bani din pungă
 La doftori s¹ nu'ți ajungă,
 S¹se boi ca păunii
 S¹ți-i mance doftorii.

73

Versiune din Moldova

(cules de d. N. Vasiliu la Crucea
Brosteni)

. . . . .
 . . . . .
 Du-te, bade, f¹tul me¹,
 s¹ te-ajungă dorul me¹,
 unde-o fi glodul mai r¹u ;
 s¹ te-ajungă jalea mea,
 unde-a fi calea mai grea ;
 mâna stângă s¹-ți-o frângă
 mâna dreaptă s¹-ți sclintească,
 limba 'n gură s¹-ți muțască.
 S¹ duci friul cu dinții,
 s¹ mâi calul ca muții

să te vadă părinții.
 să-ți aduci, bădiță, aminte,
 că-î blestem de oare-unde,
 nu-î blestem de la măicuță,
 că-î blestem de la drăguță.
 Bade, bade, fétul meu,
 să te-aducă Dumneșeu
 să umbli prin sat,
 după căpătat,
 să te-aducă Dumneșeu
 să vii și la bordeiul meu,
 să te miluiesc și eu.
 cu cărmăja cea uscată,
 pe cea poliță-aruncată ;
 cu rufa cea lepădată
 de când era moșa fată
 c'o păreche de cioareci rei,
 de când era moșu-holtei

(Seșătoarea, No. 1.)

— ~~~ —
 74

FIE-I MOARTEA DE CUȚIT !

- De m'aș face, mândro, face,
 firicel de iarbă mare,
 să te 'ntreb pe tine-așa :
 mai iubesc-mă, ori ba ?
 — Strugur roșu, ruginit,

noi cu drag că ne-am iubit,
 cu jale ne-am despărțit.
 Dar cine ne-a despărțit,
 fie-i moartea de cuțit,
 de cuțit injunghiat,
 de mine fie iertat !

10

75

—
 NU TE-OI LUA

Luncă, luncă,
 mult esci lungă,
 fug doi voinici
 să te-ajungă :
 doi voinici
 pe doi cai murgii.

5

La mijloc de lunculiță,
 pasce murgul lui Gheorghită,
 pasce murgul și rîncează,
 Gheorghe doarme și visează.

10

Eră Nuța cât colea,
 pe Gheorghită îl păzia,
 de lacrimi abia-l zăria,
 de suspin abia grăia
 și din gură-i cuvînta :

15

— Vino, Gheorghe, de mă ia,
 că ți-cî fi eû doamna ta,

doamna ta ș'a curților,
nor bună părinților.

Gheorghe Nuței răspundea :
— Ba eü, Nuțo, nu te-oï lua,
cã tu ai trei frați pușcași
care, de s'or mânia,
și pe mine m'or pușca.

Nuța 'ndărât se 'ntorcea,
otravã 'n păhar băga,
și la frați le cuvinta :
—Luaiți frați
și inchinați,
dacã sinteți
frați dreptați!

Păharul cum inchinaü,
morți cu toții ei cădeaü.
Nuța 'ndărât se 'ntorcea
și la Gheorghe se ducea,
și lui Gheorghe-I cuvinta :
— Vino, Gheorghe, de më ia.

— Ba eü, Nuțo, nu te-oï lua,
cã tu de te-ai mânia,
și mie imi faci așa :
Nuța 'ndărât se 'ntorcea,
tot plângënd și suspinând
și pe Gheorghe blestemând.

76

Altă versiune

(scrisă de Reveca Scurtu din Vâlcele)

Cin' sè plimbă pe uliță ?
 Trandafir și cu Gheorghită.
 Iese o fată la uliță,
 ea din gură așa grăia :
 — Ai, Gheorghită, de mă ia 5
 El din gură-i răspundea :
 Ba eū pe tin' nu te-oi lua
 pêne nu vei otrăvi
 pe taică-teū
 pe frate-teū. 10
 — Ba eū nu i-oi otrăvi,
 că otravă nu știu face.
 — Du-te 'n fundu grădiniț,
 că-i un măr mare 'nflorit 15
 și de viri imi stă plecat
 și-i un șarpe spânzurat
 și din coadă otravă-i pică.
 Nici vorba nu isprăvea,
 fata 'n casă să ducea,
 păhar în mână lua 20
 în grădină se ducea
 și otravă că-și lua
 și 'n casă că să băga.
 Frate-seū acas' venia
 și el apă că-și cerea 25
 și ea otravă că-i da.

- La pământ el mort cădea
și ea la poartă eșia
și din gură așa grăia :
- Aîde, Gheorghe, de mē ia
cā am otrăvit
pe taică-meū,
pe frate-meū.
- Ba eū, mândro, nu te oi lua
c'a sē 'mī faci și mie așa.
- ~~~~~

MĚ DUC, MAICĂ

- Mai de vale 'n fâgetel,
este, maică, un voinicel
cu cojocelul de miel,
cu căciulița de fer
și cu flinta lângă el,
eū mē duc, maică, la el !
- Nu te duce, draga maichii,
cā-l cunosc pe călcătură
cā nu are firea bună.
- Frunđă verde stejere !
auđi, maică, șuerel,
șuerel de voinicel,
cu cal vinăt, porumbiel
eū mē duc, maică, la el !
- Nu te duce, draga maichii,
cā-l cunosc pe șuerat,

că nu-i voinicel curat,
 ci-i cu dracu-amestecat,
 c'a iubit și le-a lăsat ;
 a iubit și peste Jii
 și le-a lăsat cu copii ;
 a iubit și 'n jos, la vale
 și plâng în urmă-i cu jale.

20

78

SCII TU MÂNDRO ?

—
 Scii tu, mândro, ori nu scii ?
 când eram nisce copii
 de'ncepeam dragostea 'ntâi
 și ședeam la noi pe vatră,
 și ne iubeam noaptea toată ?
 Și ședeam la noi pe jeț.
 și ne iubeam în răsfaț ?
 D'aș sci, mândro, c'ai fi a mea,
 nici Vinerea n'aș mânca ;
 ș'aș mânca Sâmbăt'odată,
 mi-ar fi șeptemâna toată.
 Dar, mândro, alea-aũ trecut,
 ca și floarea de pe câmp,
 ca roaua de pe pământ.
 Fii tu, lume, cui esci dată
 că de mine ești lăsată.
 Fii tu, lume, cum ai fost
 că eu n'am avut folos. ¹⁰⁾

5

10

15

79

SĂ-ȚI SECE INIMA !

—

Frunđuțiță de hinteu !
 — Culiță, sufletul meu,
 dar tu, dragă, ce mai faci ?
 of ! de nu te mai imbraci ?
 O ! ori tu nu vrei să vii,
 neică, să ne logodim ? 5
 Să rămâi cu Dumnezeu,
 Culiță, sufletul meu ;
 dacă n'ai fost tu cu bine,
 să te logodesci cu mine. 10
 Dar să dea Domnul de sus,
 până mâne să fii prost ¹¹).
 — Și tu mândruțița mea,
 să dea maica Precista,
 să îți sece inima 15
 inima și sufletul
 cum ți-ai vrăjbit ibovnicul.

—•••—

80

TU, NEICĂ, SĂ TE USUCI !

—

Foicică din doi nuci !
 tu, neică, să te usuci
 ca pânea care-o mănânci,
 și ca vinul care-l bei

că ai ȃis c'o s'e m'e iei.	5
Nu mi-e de luatul t'eu,	
ci imi e de svonul r'eu	
c'a nu-s fat'a	
nici nevast'a;	
nici garoaf'a	10
din fereast'a;	
nici nu-s floarea florilor,	
ci-s de ris feciorilor.	

81

EA TRECEA ȘI BLESTEMA

Voinic s'a c'lug'arit.	
De m'natul	
boilor,	
de ȃinutul	
plugului.	5
El chilia și-a f'acut,	
in mijlocul florilor	
și 'n poteca fetelor,	
și in calea f'ant'anelor.	
C'ate fete mi-s trecea,	10
nici-una nu-i gr'ăia,	
num'ai una	
Uȃica;	
ea trecea	
și-l blestema :	15

- Arđă-ți focul chilia,
să moară cine-î în ea.
- Tacî, Ușo, nu blestema,
și mai bine aide 'n ea
că eü ți-am luat cercei. 20
- Ce mi-e mie de cercei,
dacă nu vii să mă cei¹²) ?
- Aide, Ușico, 'n chilia,
că eü ți-am luat papuci.
- Ce mi-e mie de papuci, 25
dacă 'n biserică nu mă duci ?
- Aide, Ușico, 'n chilia,
că eü ți-am luat pafiale.
- Ce mi-e mie de pafiale ?
dacă nu-s brațele tale ? 30
- Aide Ușă,
în chiliuță
că ți-am luat
un brü lat,
un brü lat 35
de Țarigrad.
- Ce mi-e mie de brü lat,
de brü lat de Țarigrad ?
M'ai iubit și m'ai lăsat,
ca p'un căne lângă gard, 40
cu trupșoru 'mpoverat.

82

G E L O S I Ă

Mei, bădiță, bade dragă,
Dacă ești nu-s ție dragă,
incalecă murgu și'aleargă
și cată-ți una mai dragă.

Care o fi de sama mea 5

D-zeu să nu-ți o dea.

D'ai lua una urită

D-zeu să nu-ți ajute

și d'ai lua o bălăioară

bălăioară, rumeioară

10

Dar-ar D-zeu să-ți moară!

83

FRUNZĂ VERDE LEMN DE SUS

— Scii, fetiță, ce ți am spus,

la cules de cucuruz :

să porți până ¹⁹⁾ de colia,
să-mi fii dragă numai mie ?

Tu-ai purtat o pană verde,

5

să fii dragă cui te vede ;

și'ai purtat n pană neagră,

să fii dragă lumi-intreagă.

Fetița din grai grăia :

— Bade, bădişorul meu! 10
 de-am călcat cuvîntul tîu,
 sî mî bată Dumnezeu;
 d'oi fi călcat vorba ta,
 sî mî bată Precista!

84

DRAGOSTEA SÎ SE ÎNOIASCĂ

Frunză verde trei mărgele!
 mî suii pe porticele,
 sî vîd dragostile mele.
 Dar nu-s dragostile mele,
 ci sînt braţuri de nuiele : 5
 nuielele-s veştejite,
 dragostele s pîrăsite.
 Da D-zeu îl ca o floare,
 ş'o da o p'oaie cu soare
 nuielele sî se'nmoaie 10
 frunza sî li se'nverdească,
 dragostea sî se'înoiască :

85

CE PĂMÎNT TE ŢINE

— Mariuţa, trup supţire,
 mî mir ce pîmînt te Ţine,

de nu mai vii pe la mine.
 — Mă ține pământ cu flori,
 să fiu dragă la feciori. 5
 Mă ține pământ cu iarbă,
 ca să le fiu la toți dragă.
 Mă ține pământ cu grîndi,
 să fiu dragă la părinți. 10
 Mă ține pământ cu brumă,
 ca să fiu dragă la mumă. 10
 Mă ține pământ cu peatră,
 ca să fiu dragă la tată.
 Mă ține pământ cu brați,
 ca să fiu dragă la frați. 15

86

SPUNE MAICĂ-TA !

— Spune, neică, maică-ta,
 să-și pună la gură lăcat,
 să nu mă mai spună în sat,
 că pe tine te-am fermecat ;
 că de te-oi fi fermecat eu 5
 să mă usc ca iarba 'n tîu ;
 și de-oi sci eu fermeca
 să-mă usc ca pajistea.
 Nu gândi,
 neică, gândi 10

că eă beaă apă din t u
 ŝi sînt tot cu dorul t u
 că eă beaă apă din vale,
 ŝi-s cu doru la spinare.

87

FRUNZULIŢĂ TREI AGUDE

FrunzuliŢă trei agude !
 Arde focu 'n paie ude
 strig la mândra ; nu m'aude.
 — Ba te aud, b diŢă bine,
 dar nu pot eŝi la tine 5
 că-s duŝmanii lângă mine.
 Vin, b diŢă, m ne seară
 că-s duŝmanii duŝi in Ţară ;
 vino pe la miez pe noapte
 când duŝmanii dorm pe moarte. 10
 Vin, b diŢă, pe din dos
 că e poarta de rogoz,
 când pui mâna, pică jos.
 Vin, b diŢă, prin grădină
 că Ţi-am pus o rogojină. 15
 Ŝ aŝternut Ţi-am pus
 tot frunŢ  de sus ;
 c p t i Ţi-am pus
 tot frunză de nuc ;
 coperiŝ Ţi-am dat 20
 tot frunză de fag.

88

GEABA TE ȚII MÂNDRU

Geaba, bade,
 te ții mândru ;
 că la tine
 nu mi-e gându.
 Că n'ai casă, 5
 nici moșă,
 numa vîrstră ¹⁴⁾
 in pălăria.
 Nici pragul
 nu l'oi pași 10
 și ca tine
 mi-oi gasi,
 mai de soi
 și mai de viță,
 nu ca tine, 15
 o tărăia.

89

CE AI EȘIT, MÂNDRO ?

— Ce-ai eșit, mândruțo, 'n prag,
 să nu ți-e bărbatul drag?
 De ți-e drag, mândruțo, dulce,
 nici o dată să nu'mbuce.
 Și aminte se-ți aduci, 5

de-ale mele vorbe dulci,
 care ți-le-am cuvîntat,
 și tu nu le-ai ascultat.
 — Asculta-le-aș, asculta,
 asculta-le-aș, vai de mine! 10
 dar acuma n'am de cine,
 că de cine am avut ^(?),
 fost-a vreme ș'o trecut,
 fost-a cale și s'o dus,
 ș'o mai fi ș'o mai veni, 15
 dar ca aia n'o mai fi.

90

IBOVNICU NU L'OÎ SPUNE

Printr'o dalbă grădinuță,
 se plîngea o nevăstuță,
 c'a bătut-o bărbătelul,
 se spuie ibovnicelul.
 De l'oî spune 5
 l'oî repune,
 d'oî tăcea
 l'oî mai avea ;
 de m'ar arde,
 de m'ar frige, 10
 de m'ar pune
 p'un cărbune,
 ibovnicu nu mi-oî spune.

De l'oi spune,
 l'oi răspune;
 d'oi tăcea
 l'oi mai avea. 15

91

NUMĂBATE

— Nu mă bate, maică,
 nu mă bate, taică,
 c'aseară pe inserat,
 spun cine m'a sărutat :
 un voinic înalt, 5
 nalt și sprâncenat.
 Sprâncenele lui
 pana corbului.
 Ochișorii lui,
 două murișoare 10
 coapte la rēcoare,
 neajunse de soare;
 coapte la pământ,
 neajunse de vânt.
 Mustăcioara lui 15
 pana corbului.

92

FOICICĂ DE ORMUZ!

—

Foicică de ormuz!
 Duminică pen' la prânz,
 sboară doi porumbi pe sus,
 și tot strigă din guriță :
 — Eși afară, mândruliță, 5
 de-mi dă apă și guriță.
 — Eū guriță că ți-aș da,
 mi-e frică că m'ai mușca,
 și nu m'oi m'ai vindeca,
 cât o fi, neică, lumea. 10

—

93

NU CUTEZ

—

S'a dus neica 'n șaică nouă
 și taie Dunărea 'n două ;
 — eși, Vițico, de mi-l veți.
 — Aș eși și nu cutez
 că părinții mă păzesc, 5
 și ei dacă mă găesc
 în temniță mă trântesc.

—

94

CARE DIN DOUË ?

—

Frunză verde lemn domnesc!
Stău în loc să mă gândesc :
dîn douë care să iubesc ?
Aș iubi pe cea mai mare ;
cea mai mică îmi place tare.
Aș iubi pe cea mai mică ;
cea mai mare-i mai voinică.

5

95

IUTE LA IUBIT

—

Taica, maica tot întreabă :
de ce sint tristă și slabă ?
Eū m'am pus,
de le-am spus :
că cu atâta m'a slăbit,
c'am fost iute la iubit,
și mi-a căzt ¹⁶⁾ dragostea grea.

5

96

LASĂ-LASĂ

Foicică lasă-lasă !
Mi-a trimis mândra d'acasă
într'o foaiă de bujor,
mi-a trimis-o țir ¹⁷⁾ de dör.
Eü i-am trimis înapoi,
într'o foaiă de salată
së m'aștepte trei ani fată.
Ea mi-a trimis înapoi,
că m'asteaptă numai doi.

5

97

SË MOARĂ

Foia verde sălcioară !
Aolea, maică, më doare
më doare la inim'oară
c'am auzit astă-seară,
că drăguțul meu së 'nsoară
și-și ia una bălăioară,
dar' ar D-zeü së moară.

5

98

SĂ-I DAI SATE

Am iubit două surori
 și lucrăm vara și iarna
 și beam cu mândruța sara.
 Am iubit două surori :
 a mai mare mă iubea 5
 ș'a mai mică nu mă vrea,
 din pricina măcă-sa.
 că măcă-sa-i muiere rea.
 Ear măcă-sa îmi dăcea :
 — Ca să iubesci pe fîca mea, 10
 să-i dai sate
 cu olate
 și munți
 cu mulți forinți.

99

GEABA, NEICĂ

Geaba, neică, mi-ai plăcut,
 dacă minte n'ai avut.
 Geaba, neică, mă iubesci,
 că mie nu-mi trebuiesci.
 Geaba, neică, îți bați capul 5
 că te-am urit ca pe dracul.

100

DRAGĂ MĂRIOARĂ

—

Frunzuliță săbioară
 dragă Mărioară,
 Ce ți-am povestit asară ?
 dragă Mărioară
 Se scii și se eși afară 5
 dragă Mărioară.
 Ce-ai făcut
 de n'ai eșit,
 ori bărbatu
 te-a bătut ? 10
 — Nu pot, neică,
 Nu pot, dragă,
 Pruncu-i mic
 și cere țiță.
 — Fi-ți-ar pruncu 15
 afurisit
 tot cu pruncu
 m'ai mințit.

101

NU M'OI DUCE

—

La fântână 'ntre oveze,
 se'ntălesc două neveste
 și s'apucă la poveste.

- Auđi, leică,
că te strigă
că te strigă
un ciobănaș. 5
- Las sē strige,
moartea-l mănće.
Ia ciomagul, și sē duce,
după el, eū nu m'oi duce. 10
- Auđi, leică,
că te strigă
că te strigă
un forfecar. 15
- Las sē strige.
moartea-l mănće
Ia ciomagul și sē duce,
după el, eū nu m'oi duce

102

POPA TOACĂ

- Auđi mândro, popa toacă,
eși afară și te roagă,
te roagă la cheotori⁴⁸),
ca să-ți vie pețitori.
Te roagă la D-zeū, 5

sè moară trăsniul tēu.
Că, ȕeu, și eū m'oi ruga,
sè moară trăsnița mea
sè te iaū pe d-ta.

103

CU TINE SÈ MÈ IUBESC

Frunȕă verde ismă creaȕă !
Nevasta care-I nevastă,
sè scoală de dimineaȕă
și ese pe prisp' afară,
cu trei-patru boabe 'n poală, 5
și strigă în gura mare :
Giri, giri, găsculiȕe
prăpădi-te-ai, neică Ghiȕă !
— La ce sè mē prăpădesc, 10
c'am pus gând d-ȕeesc,
cu tine sè mē iubesc.

104

IMI ARĂȐA GURIȐA

Foicică aluniȕă !
Mē suiam pe alomiȕă,
mē 'ntălniam c'o copiliȕă
în fustă și în rochiȕă

in mână c'o garofiță.	5
Eu îi ceream garofița,	
dînsa-mî arêta gurița.	
— Sărută-mă, neică, 'n dinți,	
dar de buze să m'atingî ;	
că buzele-s cântărite	10
cu cântar	
de măcelar	
pe sama a doi jendari ;	
că buzele-s cântărite,	
cântar de la doi haiduci	15
pe sama la doi voînici.	

105

PENTRU CE NU V'AȚI UITAT ?

Pus'amî gînd și jurămînt,	
să las la dracu-iubit.	
— Inima mea tot îmi toamnă,	
să mai iubesc pîn' la toamnă :	
De la toamnă în colea,	5
să iubească cin v'o vrea	
că eu, zeu, m'am săturat,	
d'atât iubit tot muștrat.	
Tăceți ochi, nu lăcrămați	
că voi sunteți vinovați.	10
Pentru ce nu v'ați uitat,	
cu cine vă 'mpreunați ?	

106

IA-MÊ, CĂLARE

Pe cel deal, pe cel colnic,
 Merge mândra c'un voinic.
 Mândra merge pe cărare,
 bădița merge călare.
 Mândra flori că imi stringea 5
 Bădița-așa-î grăia :
 Dă-mi, mândro, și mie o floare.
 Mândra lui îi răspunea :
 — Ba eū, neică, nu ți-oî da
 și apoi îi cuvinta : 10
 Da ia-mê, neică, călare
 la spatele dumitale.
 — Ba eū mândro, nu te-oi lua
 că mi-e murgul mititel
 și mi l'a dat socru-meū 15
 sê-mi poarte trupșoru-meū,

107

PÊNË-S CU CĂMAȘA NEAGRĂ

Foicică, foi de fragă!
 Iubesce-mê, mândră dragă
 pênê-s cu cămașa neagră,
 că dacă m'oi primeni
 ș'altele m'or mai iubi. 5

Foică cât o masă !
 Lasă-mă, măndro, în casă,
 c'afară ploauă și varsă,
 Lasă-mă, măndro, în tindă,
 c'afară ninge și svântă. 10

108

PE TINE TOT TE PLAC

— Viorică, viorea,
 viorică, mândra mea,
 ascultă, mândruța mea,
 ascultă c'acușa mor. 5

— O, Vasile minte proastă,
 de ce faci atâta vorbă ?

— O ! mândruță, mândra mea
 ș'oaș și acață rochia
 și ți-o bate cu o broască
 să te faci tu o proastă. 10

— O ! Vasile, ai pofti
 să mă bagi în nebunii.
 Da eu aia nu oî face,
 pîn' l'a mea dulce moarte.

— O, măndro, mândruța mea, 15
 dacă ceea tu nu faci
 nici pe mine nu mă plăci.

— O, Vasile, nume frumos
 n'am făcut și nici nu fac,
 da pe tine tot te plac. 20

109

OCARA VECINILOR

Bate vintul salcia,
 la Marița văduva,
 care m'am iubit cu ea,
 din copilăria mea,
 de n'a știut nimenea, 5
 nici altul, nici maică-sa.
 Lința neichii bobocea,
 dar aseară ce-ți era,
 de nici nu puteai cina?
 Ori te-a bătut maică-ta? 10
 — Ba maica nu m'a bătut;
 dar nici bine mi-a părut,
 că tu-ai prefăcut țerile,
 țerile, copilele,
 de-s rușinea fetelor, 15
 de-s vestea nevestelor
 ocară vecinilor.

110

REVAȘ MÂNDRĂ!

Răvaș, mândră!
 răvaș, dragă!
 răvaș de la împăratu
 că-ți vine, puică, bărbatu.

Las să vie dracu-l scie	5
că-z cămașa i-am spelat, pe măracini i-am uscat, după-ușă o-am aruncat ; de mâncare i-am gătat mămăligă și urzici	10
Rêvaș, puică, rêvaș, dragă, rêvaș de la vornicu că-ți vine ibovnicu.	15
Las sê viie Domnu-l scie, că-z cămașa i-am spelat pe trandafiri i-o am uscat, cu ferul i-o am călcat, în ladă i-am așezat ; de mâncare i-am gătit mămăligă și pui fript.	20

111

NOAPTEA, CÂND MĂ POMENESC

—
Frunđuliță ca iarba!
Spune, neică, cu gura ta
mai gândești la mine-orî ba ?

— Cum focul s'nu gândesc?
Noaptea când mă pomenesc
pun mâna să te gălesc
Tingu-ți, pingu-ți perinița
Și pui doru căpătâi
Și durutu asternut.

5

C

IUBIREA DE FAMILIA

IUBIREA DE FAMILIĂ

Cine n'are măicuță
n'are milă, nici credință.
Cine n'are tăicușor,
n'are milă, nice dor!

* * *

Eu n'am nici mună, nici tată,
par'că m'am născut din peatră.
N'am nici frați, n'am nici surori,
par'că m'am născut din nori.

112

IUBIREA DE FAMILIA

PAR' CĂ-S NĂSCUT DIN NORI

Cine taie lemne'n dos?
 Taie Gheorghe, om frumos.
 Cine taie lemne'n față? 5
 Taie Ghiță, chică creață,
 chica creață, tot inele,
 amar de ȃilele mele :
 una bună, ȃece rele?
 Amar de viața mea, 10
 și nu scie nimenea
 numai eă și D-zeă
 Singur sufletelul meă !
 Cine n'are măiculiță,
 N'are milă, nici credință. 15
 Cine n'are tăicușor,
 N'are nici milă, nici dor.
 Eă n'am nici mumă, nici tată
 par'că m'am născut din peatră.
 N'am nici tată, n'am nici mumă, 20
 par'că m'am născut din brumă.
 N'am nici frați, n'am nici surori,
 par'că m'am născut din nori.
 N'am nici surori, n'am nici frați,
 par'că m'am născut din brați.

113

MAICĂ, RĂDĂCINĂ DULCE

Maică, rădăcină dulce,
und-te-aş găsi, te-aş aduce
şi te-aş sădi'n grădiniţă
între ruji şi garofiţă,
în grădină, supt fereastră
să-mi viie mirosu'n casă
la copii şi la nevestă.
Te-aş uda cu apă lină,
să nu-mi fi aşă străină.

5

114

MAICĂ, INIMĂ DE PEATRĂ

Maică, inimă de peatră,
tocmesce-ţi un car cu plată,
şi mai ai ¹⁹⁾ la mine-o dată ;
că nimica nu'ţi poftesc
numai să mă jelcuiesc.
Jelcui-m'aş, jelcui,
jelcui-m'aş şi n'am cui !
Jelcui-m'aş munţilor,
de dorul părinţilor.

5

Jelcui-m'aș brașilor,   10
 de dorul fraților !
 Jelcui-m'aș florilor
 de dorul surorilor !

115

0 variantă

Jelui-m'aș jelui
 Jelui-m'aș și n'am cui
 Jelui-m'aș codrului.
 Codru'i verde
 nu mă crede.   5

Jelui-m'aș la străin
 Până mâne-î satu plin.
 Dér m'oi lăsa pên' la veră
 Și-oiu eși între hotară,
 Și-or răsări gherghetei   10
 Și m'oi jelui la ei,
 ca la frățiorii mei.
 Și-or răsări viorele
 și m'oi jălui la ele
 ca la surorile mele.   15

116

Altă variantă

(culeasă de d. I. Duma, și publicată în
»Gaz. Trans.«)

Tângui-m'aș, tângui,	
Tângui-m'ași și n'am cui,	
Tângui-m'ași la străin	
Până mâne satu-i plin.	
Tângui-m'ași codrului,	5
Dar codrul acum nu-i verde	
Și pe mine nu m'a crede!	
Făr m'oi lăsa pân la vară	
Și-oî eși la câmp afară,	
Când vor cresce dedeței	10
Și m'oi tângui la ei	
Ca la nisce frați ai mei.	
Când vor cresce viorele	
Și m'oi tângui la ele	
Ca la surorile mele. ¹⁾	15

117

A FOST MAICA LÂNGĂ MINE

D'aș fi trăit de când sint
cu-atât dor, cu-atât durut,
de mult aș fi în pământ!
D'am ²⁰⁾ trăit o țir mai bine,

¹⁾ (A se vedea în note o variantă din Banat.)

c'a fost maică lângă mine. 5
 De când maica a plecat,
 multe lacrimi am vărsat,
 aş face fântină în sat :
 fântină cu trei isvoară,
 cine-o bea din ea se moară. 10
 Dar d'o bea vr'un neam d'al meu,
 se-l ferească Dumnezeu.
 D'o bea vr'un duşman al meu,
 se-l repuie Dumnezeu.

 118

 NU-MI MAI VINE A GLUMI

Frunzuliţă, bat-o bruma !
 Mi-aū trecut risul şi gluma.
 Nu-mi mai vine-a glumi,
 că mi-aū murit părinţii.
 N'am nici mămă, n'am nici tată, 5
 par' că m'am născut din peatră.
 N'am nici fraţi, n'am nici surori,
 par' că m'am născuţ din florii.

119

TACI, MĂICUȚA

Săbioară trasă 'n sânge !
Taci, măicuță, nu mai plânge
că și mie-mi poate ajunge,
și pôte și rămănea,
la toată rudenia,
și la cât neam oi avea.

5

120

LACRIMELE-Î CURG PÎRĂU

Piriuț cu apă rece
Pe la poarta măichii trece
Ese maica se se spele
Vedënd lacrimile mele.
Și apoi se duce 'n casă
și se sterge pe chindeu.
Lacrimile-î curg pirău
De face baltă și tău:

5

121

ACUM AȘ ASCULTA !

—
 Jale mi-e, măicuță, jale,
 jale de vorbele tale,
 care mi-le-ai cuvîntat
 și eū nu le-am ascultat.
 Dar acum le-aș asculta,
 n'are cin le cuvînta !

5

122

BLESTEMUL DE MUMĂ

—
 Frunză verde ca iarba,
 reū m'a blestemat maica.
 Reū m'a blestemat ș'a plîns
 rele ȃile am ajuns !
 și mē blestemă și plînge
 și mai rele oī ajunge,
 Ceartă, mamă, cu gura,
 numai nu mai blestema,
 că blestemu ăl de mumă,
 e mărunt ca bobul
 și arde ca focul ;
 e mărunt ca mazerea
 și arde ca para.

5

10

123

Altă versiune

Nu mai, maică, blestema,
 că blestemul de la mămă
 e mărunț ca bobul
 și arde ca focul
 e mărunț ca mazerea. 5
 și mă arde ca para.
 Nu mă, maică, blestema
 să n'am Pasce, nici Rusale,
 nici Crăciunu, că-î mai mare.

124

DORUL MAMEI

(spus de Nicolae Dăndărău din Vâlcele)

— Maică,
 măicuțița mea !
 când pe mine m'ai băiat,
 rău, maică, m'ai blestemat.
 Țiță cu mâna mi'ai dat, 5
 cu picior m'ai legănat,
 din ochi-ți ai lacrămat,
 cu gura m'ai blestemat
 — Dragă, fiul măicuțiții,
 cum, pe tine te-oi lăsa 10
 cu picior te-oi legăna,

din gură te-oi blestema ?
 Dragul maichii, fiule,
 dacă eū n'am avut noroc,
 nici aici, nici intr'alt loc, 15
 ție, Domnul sē-ți dea bine
 că binele cât aș vrea
 D-zeū ca sē ți-l dea
 și aici și intr'alt loc
 sē fii tu tot cu noroc. 20

125

FĂRĂ NOROC

(spus de Nicolae Dândărău din Vâlcele)

Trăiam astăzi, trăiam mâne
 ș'am văduț că era bine ;
 dar acuma-ī vai de mine !
 Auđi, maică, m'ai lăsat,
 cu vorba m'ai blestemat, 5
 maică, cu blestem de foc
 ca sē n'am, maică, noroc,
 nici aici, nici intr'alt loc,
 sē fiū, maică, călător,
 la lume hohoritor și) 10
 Maică, blestemele tale
 mult căzutu-mi-aū cu jale,
 Doamne, de ce m'ai lăsat,
 așa copil și sérac ?

sé n'am eú nici-un noroc nici aici, nici într'alt loc ?	15
Sciú eú, maică, răú ți-a prins orî-ce vorbă eú ți-am đis ; dar m'a bătut Dumnezeuú că ți-am spus vorbă de răú.	20
Vorba asta care-am zis Doamne, răú m'a potopit ! și mă doare inima, maică, după dumneata.	
Vai de mine ! cum nu m'ar durea când ți-am greșit vorbă rea ? Iar mă'ntoarnă inima	25
ca sé-ți spun d'o vorbă bună ca sé-mi fii muma a bună c'am greșit cu ce ți-am spus pe mine răú m'am pedepsit.	30

126

MAMA STREINĂ

S'a dus cucul, duce-s'ar !
Și-a lăsat puii golași
pe tulpină
de suspină,

să-i crească
mamă streină
streină,
ca o cățea,
îmi mănâncă viața mea ¹⁾.

5

¹⁾ De și acest capitol poartă titlul: *Iubirea de familie*, el nu dă întreg tabloul simțimintelor calde ce poporul exprimă, în cântecele lui, pentru familie. Spre a completa tabloul, citească-se și cele două capitole următoare: *Străinătatea* și *Cătănia*, precum și *Fata Barbului* și alte buccăfi din așa dișele Căntece bătrănesci.

III

STRĂINĂTATEA
